

Prop.
1986/87: 39

Regeringens proposition

1986/87: 39

om följdlagstiftning till den nya
förvaltningslagen

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag ur regeringsprotokollet den 16 oktober 1986.

På regeringens vägnar

Kjell-Olof Feldt

Sten Wickbom

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lägger regeringen fram förslag till följdlagstiftning till den nya förvaltningslag, som riksdagen har antagit. Flertalet förslag innebär att bestämmelser om omröstningsförfarande, reservationsrätt m. m. anpassas till den nya förvaltningslagen. Bl. a. föreslås att den nya förvaltningslagens ordning för överklagande skall gälla beslut av hyresnämnder, arrendenämnder, statens va-nämnd samt vissa bolag och andra enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Det innebär att överklagandet skall ges in till underinstansen i stället för som hittills överinstansen.

De nya reglerna föreslås träda i kraft samtidigt med den nya förvaltningslagen, den 1 januari 1987.

Lag om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag gäller sådana beslut av bolag och andra enskilda organ, som enligt särskilda bestämmelser får överklagas till regeringen, till en förvaltningsdomstol eller till en förvaltningsmyndighet.

Om en annan lag eller en författning som beslutats av regeringen eller av en förvaltningsmyndighet innehåller någon bestämmelse som avviker från denna lag, gäller den bestämmelsen.

2 § Ett beslut överklagas skriftligt. I skrivelsen skall klaganden ange vilket beslut som överklagas och den ändring i beslutet som han begär.

Skrivelsen ges in till den myndighet som skall pröva överklagandet. Den skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

3 § Den myndighet till vilken skrivelsen med överklagandet skall ges in prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Har skrivelsen kommit in för sent, skall myndigheten avvisa den, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Skrivelsen skall inte avvisas, om förseningen beror på att det enskilda organet har lämnat klaganden en felaktig underrättelse om hur man överklagar.

Skrivelsen skall inte heller avvisas, om den inom överklagandetiden har kommit in till det enskilda organet. I ett sådant fall skall det enskilda organet vidarebefordra skrivelsen till myndigheten med uppgift om vilken dag skrivelsen kom in till organet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Lag om ändring i föräldrabalken

Härigenom föreskrivs i fråga om föräldrabalken¹
dels att 19 kap. 12 § skall upphöra att gälla,
dels att 19 kap. 13 § skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

19 kap.

13 §

Vid omröstning i överförmyndarnämnd i ärende enligt denna balk gälla i tillämpliga delar bestämmelserna i 16 kap. rättegångsbalken. Om ledamot eller föredragande har skiljaktig mening, skall denna antecknas i protokoll eller annan handling.

I fråga om varje beslut av överförmyndare eller överförmyndarnämnd i ärende enligt denna balk skall finnas handling av vilken framgår vem som har fattat beslutet, vem som har varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll. Föreskrifter om i vilken utsträckning beslut skall innehålla de skäl som bestämt utgången finnas i 17 § förvaltningslagen (1971:290).

Om det framkommer skiljaktiga meningar i en överförmyndarnämnd i ett ärende enligt denna balk, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål. I 19 § förvaltningslagen (1986:223) finns bestämmelser om rätt att få en skiljaktig mening antecknad.

För varje beslut av en överförmyndare eller en överförmyndarnämnd i ett ärende enligt denna balk skall finnas en handling av vilken framgår vem som har fattat beslutet, vem som har varit föredragande samt beslutets dag och dess innehåll.

Protokoll hos överförmyndare eller överförmyndarnämnd i annat ärende än enligt denna balk behöver ej upptaga annat än förteckning över dem som har deltagit i handläggningen samt beslutet i ärendet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

¹ Lagen omtryckt 1983: 485.

Lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

Härigenom föreskrivs att 208 § konkurslagen (1921:225) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*208 §¹

I fråga om jäv mot *tjänsteman* vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 4 § *förvaltningslagen* (1971:290) att den som i allmänt mål har tagit befattning med indrivning av fordran som *göres* gällande i konkursen *ej* får fullgöra tillsynsuppgift i konkursen.

I fråga om jäv mot *tjänstemän* vid tillsynsmyndigheten gäller utöver vad som följer av 11 § *förvaltningslagen* (1986:223) att den som i *ett* allmänt mål har tagit befattning med indrivning av *en* fordran som *görs* gällande i konkursen *inte* får fullgöra tillsynsuppgift i konkursen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

4 Förslag till

Lag om ändring i värnpliktslagen (1941: 967)

Härigenom föreskrivs att 11 och 30 §§ värnpliktslagen (1941:967)² skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

11 §

Inskrivningsnämnd är beslutför, när ordföranden eller ersättare för honom samt minst två andra ledamöter *äro* närvarande.

Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta förena sig eller, vid lika röstetal eller om samliga ledamöter äro av olika mening, den mening som ordföranden biträder.

Inskrivningsnämnden är beslutför när ordföranden eller ersättare för honom samt minst två andra ledamöter *är* närvarande.

30 §³

Värnpliktsnämnden består av ordförande och högst fyra andra ledamöter. För ledamot skall finnas ersättare. Vid hinder för ordföranden tjänstgör ersättare för honom som ordförande.

¹ Senaste lydelse 1981: 825.

² **L**agen omtryckt 1969: 378.

³ Senaste lydelse 1975: 555.

Regeringen utser ledamöter och ersättare för viss tid.

Värnpliktsnämnden är beslutförför när ordföranden eller ersättare för honom samt minst en annan ledamot äro närvarande. När ärende av större vikt handlägges, böra om möjligt samtliga ledamöter närvara.

Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta förena sig eller, vid lika röstetal eller om samtliga ledamöter äro av olika mening, den mening som ordföranden biträder.

Rättegångsbalkens bestämmelser om jäv mot domare gälla i tillämpliga delar ledamot av värnpliktsnämnden.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning, tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

Rättegångsbalkens bestämmelser om jäv mot domare gäller i tillämpliga delar ledamöter av värnpliktsnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

5 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1944: 475) om arbetslöshetsnämnd

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1944: 475) om arbetslöshetsnämnd¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

I fråga om särskild arbetslöshetsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971: 290) tillämpas bestämmelserna i 4 och 5 §§ nämnda lag i samtliga ärenden hos särskild arbetslöshetsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

¹ Lagen omtryckt 1977: 208.

Lag om ändring i byggnadsstadgan (1959: 612)

Härigenom föreskrivs att 3 § byggnadsstadgan (1959: 612)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

I fråga om byggnadsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Uppdrag som avses i 3 kap. 12 § andra stycket kommunallagen (1977: 179) får ej omfatta befogenhet att

1. slutligt avgöra fråga om avgift enligt lagen (1976: 666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.,

2. meddela föreläggande vid vite utom i fall som avses i 3 § nämnda lag eller föreläggande vid annat äventyr eller

3. slutligt avgöra ärende, som är av principiell natur eller annars av större vikt.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971: 290) äga 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos byggnadsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

7 Förslag till

Lag om ändring i civilförsvarslagen (1960: 74)

Härigenom föreskrivs att 41 § 2 mom. civilförsvarslagen (1960: 74)² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

41 §

2 mom.

I fråga om särskild civilförsvarsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

¹ Stadgan omtryckt 1981: 873.

² Lagen omtryckt 1984: 1026.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) äga 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos särskild civilförsvarsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

8 Förslag till

Lag om ändring i varumärkeslagen (1960: 644)

Härigenom föreskrivs att 48 § varumärkeslagen (1960: 644) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

48 §¹

Det ankommer på regeringen eller i den omfattning regeringen bestämmer på registreringsmyndigheten att meddela närmare föreskrifter om vad sökanden i registreringsärende har att iakttaga, om kungörande som sägs i 20, 21 och 46 §§ samt eljest om förfarandet i dessa ärenden, om förfarandet vid besvär enligt 47 § ävensom om varumärkesregistrets förande.

Vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens *ävensom vid besvär enligt 47 § första stycket* skall erläggas avgift till belopp som regeringen föreskriver. För förnyelse skall stadgas högre avgift, om ansökan ingives efter registreringsperiodens utgång.

Vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens skall erläggas avgift till belopp som regeringen föreskriver. För förnyelse skall stadgas högre avgift, om ansökan ingives efter registreringsperiodens utgång.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om besväravgift vid överklagande av beslut som meddelats före ikraftträdandet gäller äldre föreskrifter.

9 Förslag till

Lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder

Härigenom föreskrivs att 5 § reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder skall ha följande lydelse.

¹ Senaste lydelse 1977: 732.

5 §

Fondfullmäktige *sammanträda* på kallelse av ordföranden.

Fondfullmäktige *äro* beslutföra, när minst fem *äro* närvarande. *Såsom fullmäktiges beslut gäller den mening, om vilken de flesta förena sig, och vid lika röstetal den mening, som biträdes av ordföranden.*

Fondfullmäktige *sammanträder* på kallelse av ordföranden.

Fondfullmäktige *är* beslutföra när minst fem *ledamöter är* närvarande.

Vid fondfullmäktiges sammanträden skall föras protokoll.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

10 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

Häri genom föreskrivs att 18 kap. 10 § och 20 kap. 13 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

10 §

Till styrelsens sammanträden skall samtliga ledamöter kallas. Om en styrelseledamot är förhindrad att tjänstgöra vid ett sammanträde, skall en suppleant kallas i hans ställe enligt den bestämda ordningen mellan suppleanterna. Suppleanterna får även i övrigt närvara vid styrelsens sammanträden. De skall alltid underrättas om tiden för sammanträdena. Den direktör som avses i 12 § första stycket får delta i styrelsens sammanträden men ej i dess beslut.

Vid förfall för både ordföranden och vice ordföranden föres ordet av den som de vid sammanträdet närvarande utse.

Styrelsen är beslutföra, *då* minst hälften av de ledamöter som *äger delta* i avgörandet är närvarande. *Såsom styrelsens beslut gäller den mening, om vilken de flesta röstande förena sig, och vid lika röstetal den mening som biträdes av den som för ordet.*

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll. *Har ledamot, som deltagit i ärendes behandling, från styrelsens beslut avvikande mening, skall denna antecknas till protokollet.*

Styrelsen är beslutföra, *när* minst hälften av de ledamöter som *får delta* i avgörandet är närvarande.

Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.

¹ Lagen omtryckt 1982: 120.

20 kap.

13 §

Besvärshandling skall tillställas den myndighet som meddelat beslutet.

Har besvärshandlingen före besvärstidens utgång kommit in till en försäkringsdomstol, riks försäkringsverket eller en allmän försäkringskassa, som *ej är rätt myndighet enligt första stycket*, skall besvärshandlingen översändas till den *rätta myndigheten* och anses inkommen i rätt tid.

Har en besvärshandling före besvärstidens utgång kommit in till en försäkringsdomstol, riks försäkringsverket eller en allmän försäkringskassa, som *inte har meddelat det överklagade beslutet*, skall besvärshandlingen översändas till den *myndighet som meddelat beslutet* och anses inkommen i rätt tid.

Vid besvär över beslut i mål eller ärenden om försäkring enligt denna lag skall besvärshandlingen vara inkommen inom två månader från den dag då klaganden fick del av beslutet eller, om besvären anförts av riks försäkringsverket, inom två månader från den dag då beslutet meddelades.

Vad som sägs i denna paragraf om besvär skall i tillämpliga delar gälla en begäran om omprövning enligt 10 §.

Allmän försäkringskassas, riks försäkringsverkets och försäkringsrätts beslut skall omedelbart gälla, om ej annat föreskrivits i beslutet eller bestäms av den domstol som har att pröva beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Lag om ändring i lagen (1964: 47) om krigshjälp

Härigenom föreskrivs att 6 § lagen (1964: 47) om krigshjälp skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*6 §¹

I varje kommun skall finnas en krigshjälpsnämnd för *handhavande av de uppgifter, som åvila kommunen enligt denna lag*. Kommunen får tillsätta särskild krigshjälpsnämnd eller *uppdraga* åt annan nämnd att vara krigshjälpsnämnd. Har så ej skett är socialnämnden krigshjälpsnämnd.

I varje kommun skall finnas en krigshjälpsnämnd för *att sköta kommunens uppgifter enligt denna lag*. Kommunen får tillsätta *en* särskild krigshjälpsnämnd eller *uppdra* åt *en* annan nämnd att vara krigshjälpsnämnd. Har så ej skett är socialnämnden krigshjälpsnämnd.

I fråga om särskild krigshjälpsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Föreskrifter om i vilken utsträckning beslut skall innehålla de skäl som ha bestämt utgången finnas i 17 § förvaltningslagen (1971: 290).

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971: 290) äga 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos särskild krigshjälpsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

12 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1964: 63) om kommunal beredskap

Härigenom föreskrivs att 5, 10 och 20 §§ lagen (1964: 63) om kommunal beredskap² skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 §

Kommun och landstingskommun, varifrån utrymning sker, äro under beredskapstillstånd skyldiga att, i den mån förhållandena med-

Kommuner och landstingskommuner, varifrån utrymning sker, är under beredskapstillstånd skyldiga att, i den mån förhållandena

¹ Senaste lydelse 1981: 21.

² Lagen omtryckt 1984: 1027.

giva det, lämna bistånd åt *kommun* och *landstingskommun*, där befolkning från utrymningsområdet inkvarteras i större omfattning. Biståndet skall särskilt avse tillhandahållande av personal och utrustning för verksamheten för de inkvarterade. Enas *ej* kommunerna och landstingskommunerna *om biståndet*, äger länsstyrelsen i det län, där utrymningsområdet är beläget, förordna *därom*.

medger det, lämna bistånd åt *kommuner* och *landstingskommuner*, där befolkning från utrymningsområdet inkvarteras i större omfattning. Biståndet skall särskilt avse tillhandahållande av personal och utrustning för verksamheten för de inkvarterade. Enas *inte* kommunerna och landstingskommunerna, *får* länsstyrelsen i det län, där utrymningsområdet är beläget, förordna *om biståndet*.

Blir till följd av krigsskada, inkvartering av utrymmande eller andra med krig eller krigsfara sammanhängande utomordentliga förhållanden för totalförsvaret viktig kommunal eller landstingskommunal verksamhet i viss kommun eller landstingskommun så betungande, att bistånd i verksamheten oundgängligen erfordras, är under beredskapstillstånd *annan kommun* eller landstingskommun skyldig att efter särskilt förordnande *därom* tillfälligt lämna sådant bistånd. Om dylikt bistånd förordnar länsstyrelsen i det län, där den biståndslämnande kommunen eller landstingskommunen är belägen.

Utan hinder av 3 § första stycket förvaltningslagen (1971:290) äga 14–20 §§ nämnda lag tillämpning i ärenden hos länsstyrelsen som avses i första och andra styckena.

Vad som föreskrivs i förvaltningslagen (1986:223) om ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild skall gälla även ärenden hos länsstyrelsen enligt första och andra styckena.

10 §

I fråga om särskild beredskapsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977:179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) äga 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos särskild beredskapsnämnd.

20 §

Underlåter kommun att fullgöra skyldighet, som åvilar kommunen enligt denna lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av denna, äger länsstyrelsen, om rättelse ej vinnes på annat sätt, förelägga kommunen lämpligt vite eller ock i kommunens ställe vidtaga den åtgärd, som skyldigheten avser, samt i den mån kommunen icke är berättigad till ersättning av statsmedel för åtgärden uttaga kostnaden för denna av kommunen.

Vad i första stycket sägs om kommun tillämpas på motsvarande sätt i fråga om landstingskommun.

Utan hinder av 3 § första stycket förvaltningslagen (1971:290) äga 14–20 §§ nämnda lag tillämpning i ärende hos länsstyrelsen som avses i första stycket.

Vad som föreskrivs i förvaltningslagen (1986:223) om ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild skall gälla även ärenden hos länsstyrelsen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

13 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1966:293) om beredande av slutn psykiatrisk vård i vissa fall

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1966:293) om beredande av slutn psykiatrisk vård i vissa fall¹

dels att 6, 10, 34 a och 37 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 26 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Behörig att utfärda vårdintyg är legitimerad läkare. Från detta krav får socialstyrelsen medge undantag om särskilda skäl föreligger. Vårdintyg med åberopande av omständighet som avses i 1 § första stycket a) får dock utfärdas endast av läkare som har specialistkompetens inom gruppen psykiska sjukdomar eller erhållit socialstyrelsens tillstånd att utfärda vårdintyg av detta slag.

Vårdintyg får ej godtas för intagning på en klinik där den läkare som har utfärdat intyget tjänstgör.

Om fråga uppkommer att bereda vård enligt denna lag av en patient som på egen begäran är intagen för psykiatrisk vård på sjukhus, får undantag göras från bestämmelsen i andra stycket, om det skulle uppstå betydande olägenhet av att anlita annan läkare.

Vid utfärdande av vårdintyg gäller bestämmelserna i 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1971:290) även för läkare som utövar yrket enskilt.

Vid utfärdande av vårdintyg gäller bestämmelserna i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) även för läkare som utövar yrket enskilt.

10 §

Beslut enligt 9 § skall i stället fattas av utskrivningsnämnden om

1. intagningen, i fall som avses i 6 § tredje stycket, har grundats på ett vårdintyg som har utfärdats av överläkaren eller annan läkare vid den klinik där intagningen har skett eller

¹ Lagen omtryckt 1982: 782.

2. jäv enligt 4 § förvaltningslagen (1971:290) har förelegat mot den som utfärdat vårdintyget eller beslutat om intagningen eller om sådant jäv föreligger mot överläkaren.

Utän hinder av första stycket får överläkaren fatta beslut som ej kan anstå. Sådant beslut skall ofördröjligen underställas nämndens prövning.

2. jäv enligt 11 § förvaltningslagen (1986:223) har förelegat mot den som utfärdat vårdintyget eller beslutat om intagningen eller om sådant jäv föreligger mot överläkaren.

26 a §

En skrivelse med överklagande enligt 21, 22 eller 26 § tillställs den myndighet som skall pröva överklagandet.

Om rätten att överklaga är inskränkt till viss tid och skrivelsen med överklagandet kommer in till överinstansen efter utgången av den tiden, skall överinstansen avvisa skrivelsen. Skrivelsen skall dock inte avvisas om förseningen beror på att underinstansen har lämnat klaganden en felaktig underrättelse om hur man överklagar. Inte heller skall skrivelsen avvisas, om den har kommit in till underinstansen innan tiden för att överklaga har gått ut.

34 a §

I ärende, vari 17 § förvaltningslagen (1971:290) äger tillämpning få skälen för beslutet utelämnas även i andra fall än som sägs där, om ändamålet med vården annars skulle motverkas.

I läkares beslut enligt 8 eller 9 § eller varigenom ansökan om utskrivning avslagits samt i motsvarande beslut av utskrivningsnämnd eller psykiatriska nämnden skola alltid anges de i 1 § angivna förutsättningar på vilka beslutet grundas.

I ärenden i vilka 20 § förvaltningslagen (1986:223) tillämpas får skälen för beslutet utelämnas även i andra fall än som sägs där, om ändamålet med vården annars skulle motverkas.

I en läkares beslut enligt 8 eller 9 § eller om avslag på en ansökan om utskrivning skall anges vilka av förutsättningarna enligt 1 § som beslutet grundas på. Detsamma gäller sådana beslut av en utskrivningsnämnd eller psykiatriska nämnden.

37 §

Den som är intagen för vård med stöd av denna lag skall så snart hans tillstånd medger det genom överläkarens försorg upplysas om sin rätt att få intagningen prövad av utskrivningsnämnden,

att i övrigt föra talan mot beslut som har fattats med stöd av lagen, att anlita ombud eller biträde enligt förvaltningslagen (1971:290),

att i övrigt överklaga beslut som har fattats med stöd av lagen, att anlita ombud eller biträde enligt förvaltningslagen (1986:223),

att begära rättshjälp genom offentligt biträde enligt rättshjälpslagen (1972: 429).

Denna lag skall finnas anslagen inom sjukhuset väl synlig för patienterna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

14 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1966: 413) om vapenfri tjänst

Härigenom föreskrivs att 11 § lagen (1966: 413) om vapenfri tjänst skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Vapenfrinämnden är beslutför när minst fem ledamöter, bland dem ordföranden eller ersättare för honom, äro närvarande. Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta förena sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

Föreslagen lydelse

11 §

Vapenfrinämnden är beslutför när minst fem ledamöter, bland dem ordföranden eller ersättare för honom, är närvarande.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

15 Förslag till

Lag om ändring i patentlagen (1967: 837)

Härigenom föreskrivs att 25 och 75 §§ patentlagen (1967: 837)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan enligt 24 § föres genom besvär hos patentbesvärsrätten inom två månader från beslutets dag. Den som vill anföra besvär skall inom samma tid erlägga fastställd besväravgift vid påföljd att besvären icke upptagas till prövning.

Föreslagen lydelse

25 §²

Talan enligt 24 § förs hos patentbesvärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag.

¹ Lagen omtryckt 1983: 433.

² Senaste lydelse 1986: 233.

Ett slutligt beslut av patentbesvärsrätten får överklagas till regeringsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. Överklagandet får inte avse andra patentkrav än sådana som har prövats genom det överklagade beslutet. I övrigt tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971: 291) om besvär över kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av besvär till regeringsrätten och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

Bestämmelserna i 22 § femte stycket *äga motsvarande tillämpning* beträffande handlingar som *in-komma* till patentbesvärsrätten eller regeringsrätten.

Bestämmelserna i 22 § femte stycket *tillämpas* beträffande handlingar som *kommer in* till patentbesvärsrätten eller regeringsrätten.

75 §³

Andra slutliga beslut av patentmyndigheten än som avses i 24 § samt beslut enligt 42, 72 eller 73 § får överklagas till patentbesvärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. *Den som vill överklaga ett sådant beslut skall inom samma tid betala föreskriven besväravgift. Annars prövas inte besvären.*

Andra slutliga beslut av patentmyndigheten än som avses i 24 § samt beslut enligt 42, 72 eller 73 § får överklagas till patentbesvärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av patentbesvärsrätten får överklagas till regeringsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. Därvid tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971: 291) om besvär över kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av besvär till regeringsrätten och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om besväravgift vid överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

16 Förslag till

Lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)

Härigenom föreskrivs att 11, 14, 15, 60 och 61 §§ miljöskyddslagen (1969: 387)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Koncessionsnämnden består av ordförande och tre andra ledamöter. Vid förberedande åtgärd

Koncessionsnämnden består av ordförande och tre andra ledamöter. Vid förberedande åtgärd,

³ Senaste lydelse 1986: 233.

¹ Lagen omtryckt 1981: 420.

och vid prövning av fråga om avvisning av ansökan eller om avskrivning av ärende kan nämnden bestå av ordföranden ensam.

vid prövning av fråga om avvisning av ansökan eller avskrivning av ärende samt vid handläggning av överklagande av nämndens beslut kan nämnden bestå av ordföranden ensam.

Ordföranden skall vara lagfaren och erfaren i domarvärv. En ledamot skall ha sakkunskap och erfarenhet i tekniska frågor. En ledamot skall ha erfarenhet av frågor som faller inom verksamhetsområdet för statens naturvårdsverk. Den fjärde ledamoten skall ha erfarenhet av industriell verksamhet. Om ärendet enligt ordförandens bedömning i huvudsak avser kommunala förhållanden, skall som fjärde ledamot i stället ingå person med erfarenhet av kommunal verksamhet.

Regeringen förordnar ordförande, övriga ledamöter och, i den utsträckning det behövs, ersättare för dem. Bestämmelserna om ledamot gäller även ersättare.

Regeringen kan föreskriva att i koncessionsnämnden skall finnas flera avdelningar. Bestämmelserna om koncessionsnämnd gäller i tillämpliga delar avdelning.

14 §

Koncessionsnämnden skall sörja för fullständig utredning av ärende som kommer under nämndens prövning.

Nämnden skall

1. genom kungörelse i ortstidning eller på annat lämpligt sätt bereda dem som kan beröras av den miljöfarliga verksamheten tillfälle att yttra sig,
2. samråda med de statliga och kommunala myndigheter som har väsentliga intressen att bevaka i frågan,
3. hålla sammanträde med dem som saken angår och besiktning på platsen, om det ej är uppenbart onödigt,
4. lämna den som gjort ansökan eller framställt erinran underrättelse om det som tillförts ärendet genom annan än honom själv och bereda honom tillfälle att yttra sig däröver, om *ej* annat följer av 15 § förvaltningslagen (1971: 290).
4. lämna den som gjort ansökan eller framställt erinran underrättelse om det som tillförts ärendet genom annan än honom själv och bereda honom tillfälle att yttra sig däröver, om *inte* annat följer av 17 § förvaltningslagen (1986: 223).

Nämnden kan uppdraga åt en eller flera av ledamöterna att hålla sammanträde eller besiktning enligt andra stycket 3.

Nämnden kan uppdraga åt sakkunnig att verkställa särskild utredning.

Kostnad för kungörelse och för utredning enligt fjärde stycket betalas av den som utövar eller ämnar utöva den miljöfarliga verksamheten. Nämnden fastställer på yrkande ersättning för utredningen.

Skall koncessionsnämnden avge yttrande till regeringen i ärende enligt 136 a § byggnadslagen (1947: 385), äger bestämmelserna i första–femte styckena motsvarande tillämpning.

15 §

Yppas vid koncessionsnämndens överläggning till beslut skiljaktiga meningar, skall omröstning ske.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rät-

Uppkommer därvid fråga om tillämpligheten av denna lag eller fråga om vidtagande av förberedande åtgärd eller fråga om underställning enligt 16 § skall särskild omröstning ske beträffande sådan fråga.

Vid omröstning gäller den mening som fått de flesta rösterna eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

tegångsbalken om omröstning i tvistemål. Särskild omröstning skall ske beträffande frågor om tillämpligheten av denna lag, förberedande åtgärder och underställning enligt 16 §.

60 §

Vadeinlagen eller besvärslagan skall ha kommit in till hovrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om en vadeinlaga eller en besvärslaga före fullföljdstidens utgång har givits in till koncessionsnämnden, hindrar detta inte att talan tas upp till prövning. Det ankommer på hovrätten att avgöra om det finns hinder mot att pröva talan.

En vadeinlaga eller en besvärshandling skall ha kommit in till nämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

61 §

Beträffande rättegången i hovrätten och högsta domstolen i mål om miljöskyddsavgift gäller, med nedan angivna avvikelser, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål vari förlikning inte är tillåten och om besvär.

Beträffande nämndens handläggning vid överklagande och beträffande rättegången i hovrätten och högsta domstolen i mål om miljöskyddsavgift gäller, med nedan angivna avvikelser, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål vari förlikning inte är tillåten och om besvär.

I fråga om rättegångskostnaderna gäller rättegångsbalkens bestämmelser om allmänt åtal i tillämpliga delar. Beträffande naturvårdsverket gäller i stället för bestämmelserna i rättegångsbalken om föreläggande för part och parts utsvär i tvistemål vad som är föreskrivet för åklagare.

I stället för de i 9 kap. 8 § rättegångsbalken angivna högsta vitesbeloppen får rätten bestämma vitesbeloppen till högst femtiotusen respektive ettthundratusen kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter om överklagande.

Lag om ändring i lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m.

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m.¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

10 §

Som marknadsdomstolens beslut gäller den mening varom de flesta ledamöter förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål. Domstolen bestämmer dock själv i vilken ordning ledamöterna skall säga sin mening.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

18 Förslag till

Lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485)

Härigenom föreskrivs att 22 och 47 §§ mönsterskyddslagen (1970: 485) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*22 §²

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten enligt 21 § får överklagas till patentbesvärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. *Den som vill överklaga ett sådant beslut skall inom samma tid betala föreskriven besväravgift. Annars prövas inte besvären.*

Ett slutligt beslut av registreringsmyndigheten enligt 21 § får överklagas till patentbesvärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av patentbesvärsrätten får överklagas till regeringsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. Därvid tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971: 291) om besvär över kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av besvär till regeringsrätten och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

47 §³

Andra slutliga beslut av registreringsmyndigheten än som avses i 21 § får överklagas till patentbe-

Andra slutliga beslut av registreringsmyndigheten än som avses i 21 § får överklagas till patentbe-

¹ Lagen omtryckt 1984: 294.

² Senaste lydelse 1986: 235.

³ Senaste lydelse 1986: 235.

svärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. *Den som vill överklaga ett sådant beslut skall inom samma tid betala föreskriven besväravgift. Annars prövas inte besvären.*

svärsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag.

Ett slutligt beslut av patentbesvärsrätten får överklagas till regeringsrätten genom besvär inom två månader från beslutets dag. Därvid tillämpas bestämmelserna i 35–37 §§ förvaltningsprocesslagen (1971:291) om besvär över kammarrättens beslut. Patentbesvärsrättens beslut skall innehålla uppgift om att det krävs särskilt tillstånd för prövning av besvär till regeringsrätten och om de grunder på vilka sådant tillstånd meddelas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om besväravgift för överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

19 Förslag till

Lag om ändring i bostadsrättslagen (1971:479)

Härigenom föreskrivs att 76 § bostadsrättslagen (1971:479)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot hyresnämnds beslut i fråga enligt 7 § sista stycket, 52 § eller 60 § första stycket 1 föres hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall inges till domstolen.

Mot hyresnämnds beslut i fråga enligt 30 § andra stycket får talan ej föras.

Föreslagen lydelse

76 §

Hyresnämndens beslut i frågor enligt 7 § femte stycket, 52 § och 60 § första stycket 1 får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Hyresnämndens beslut i frågor enligt 30 § andra stycket får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

¹ Lagen omtryckt 1982:353.

Lag om ändring i lagen (1971: 1078) om försvarsuppfinningar

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1971: 1078) om försvarsuppfinningar¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Granskningsnämnden består av ordförande och sex andra ledamöter. För ledamöterna finns ersättare till det antal regeringen bestämmer. Ledamöter och ersättare förordnas av regeringen.

Nämnden är beslutför, när ordföranden och tre andra ledamöter är närvarande. *Som granskningsnämndens beslut gäller den mening varom de flesta ledamöter förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.*

Nämnden är beslutför, när ordföranden och tre andra ledamöter är närvarande.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

21 Förslag till

Lag om ändring i resegarantilagen (1972: 204)

Härigenom föreskrivs att 11 § resegarantilagen (1972: 204) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §

Nämnden är beslutför, när ordföranden och två andra ledamöter är närvarande. I beslut skall lika antal företrädare för konsumentintressen och företagariintressen delta.

Som nämndens beslut gäller den mening varom de flesta ledamöterna förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

Ordföranden kan ensam på nämndens vägnar företaga förberedande åtgärd och pröva ärende av mindre vikt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

¹ Lagen omtryckt 1978: 157.

Lag om ändring i vallagen (1972: 620)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 2 § samt 15 kap. 4 och 8 §§ vallagen (1972: 620)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

3 kap.

2 §

I fråga om valnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Om en ändring i den kommunala indelningen innebär att en ny kommun bildas, skall indelningsdelegerade snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft välja ledamöter och suppleanter i valnämnd för tiden före ikraftträdandet.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971: 290) tillämpas bestämmelserna i 4 och 5 §§ nämnda lag i samtliga ärenden hos valnämnd.

15 kap.

4 §

Talan mot beslut, varigenom centrala valmyndigheten eller länsstyrelsen fastställt utgången av val eller av sådan förrättning som avses i 14 kap. 13, 14, 22 eller 23 § föres hos valprovningensnämnden genom besvär.

Talan får föras av den som enligt röstlängd var röstberättigad vid valet samt av den som enligt beslut av länsstyrelsen över anmärkning mot röstlängden var utesluten från rösträtt. Talan får också föras av ett parti som har deltagit i valet.

Besvärshandlingen skall ges in till beslutsmyndigheten och vara myndigheten till handa inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Har besvärshandlingen kommit in till valprovningensnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till beslutsmyndigheten först därefter dock ej föranleda att besvären lämnas utan prövning.

Besvärshandlingen skall ges in till beslutsmyndigheten och vara myndigheten till handa inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Har besvärshandlingen kommit in till valprovningensnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till beslutsmyndigheten först därefter dock ej föranleda att besvären lämnas utan prövning. *Valprovningensnämnden prövar om besvärshandlingen har kommit in i rätt tid.*

Snarast möjligt efter besvärstidens utgång skall beslutsmyndighe-

Snarast möjligt efter besvärstidens utgång skall beslutsmyndighe-

¹ Lagen omtryckt 1985: 203.

ten samtidigt kungöra samtliga besvär som anförts och sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Avser besvären riksdagen, införes kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Avser besvären landsting eller kommunfullmäktige, införes kungörelsen i ortstidning inom landstingskommunen respektive kommunen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Beslutsmyndigheten skall därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären.

ten samtidigt kungöra samtliga besvär som anförts och sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Avser besvären riksdagen, införes kungörelsen i Post- och Inrikes Tidningar. Avser besvären landsting eller kommunfullmäktige, införes kungörelsen i ortstidning inom landstingskommunen respektive kommunen. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Beslutsmyndigheten skall därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären. *Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas.*

Besvär över beslut, varigenom har fastställts utgången av val i hela riket av landstingsledamöter eller kommunfullmäktige, prövas av valprövningsnämnden i den sammansättning denna hade vid tiden för valet.

8 §

Beslut varigenom någon har utsetts till ledamot av landsting eller kommunfullmäktige eller till suppleant länder till efterrättelse utan hinder av att besvär anförts över beslutet. Utsetts med anledning av besvären annan till ledamot eller suppleant, länder beslutet härom till efterrättelse så snart det val eller den förrättning varigenom han blivit utsedd har avslutats.

Angående verkan av att besvär anförts över beslut genom vilket någon utsetts till ledamot av riksdagen eller till ersättare finns bestämmelser i 3 kap. 11 § regeringsformen.

Bestämmelserna i 13 § förvaltningslagen (1971:290) gäller *icke* beslut som sägs i denna paragraf.

Bestämmelserna *om inhibition* i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller *inte* beslut som sägs i denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Lag om ändring i lagen (1972: 704) om kyrkofullmäktigval

Härigenom föreskrivs att 50 och 52 §§ lagen (1972: 704) om kyrkofullmäktigval¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

50 §

Talan mot beslut, varigenom länsstyrelsen fastställt utgången av val eller av förrättning för utseende av efterträdare för fullmäktig eller av ytterligare suppleant föres hos valprövningsnämnden genom besvär.

Talan får föras av den som enligt röstlängd var röstberättigad vid valet samt av den som enligt beslut av länsstyrelsen över anmärkning mot röstlängden var utesluten från rösträtt. Talan får också föras av ett parti som har deltagit i valet.

Besvärshandlingen skall ges in till länsstyrelsen och vara denna till handa inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Har besvärshandling kommit in till valprövningsnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till länsstyrelsen först därefter dock ej föranleda att besvären lämnas utan prövning.

Snarast möjligt efter besvärstidens utgång skall länsstyrelsen samtidigt kungöra samtliga besvär som anförts och sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Kungörelsen införes i ordning inom kommun i vilken församlingen ingår. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Länsstyrelsen skall därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären.

Besvärshandlingen skall ges in till länsstyrelsen och vara denna till handa inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Har besvärshandling kommit in till valprövningsnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagan kommit in till länsstyrelsen först därefter dock ej föranleda att besvären lämnas utan prövning. *Valprövningsnämnden prövar om besvärshandlingen har kommit in i rätt tid.*

Snarast möjligt efter besvärstidens utgång skall länsstyrelsen samtidigt kungöra samtliga besvär som anförts och sända besvärshandlingarna till valprövningsnämnden. Kungörelsen införes i ortstidning inom kommun i vilken församlingen ingår. I kungörelsen anges viss kort tid inom vilken förklaring över besvären skall ha kommit in till valprövningsnämnden. Länsstyrelsen skall därjämte skyndsamt inkomma till valprövningsnämnden med yttrande över besvären. *Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986: 223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas.*

Den som vill anföra besvär har rätt att hos länsstyrelsen genast erhålla utdrag ur protokoll eller annan handling över förrättningen.

¹ Lagen omtryckt 1985: 204.

52 §

Beslut varigenom någon har utsetts till kyrkofullmäktig eller till suppleant länder till efterrättelse utan hinder av att besvär anförts över beslutet. Utses med anledning av besvären annan till fullmäktig eller suppleant, länder beslutet härom till efterrättelse så snart det val eller den förrättning varigenom han blivit utsedd har avslutats.

Bestämmelserna i 13 § förvaltningslagen (1971:290) gäller *icke* beslut som sägs i denna paragraf.

Bestämmelserna om inhibition i 29 § förvaltningslagen (1986:223) gäller *inte* beslut som sägs i denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

24 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Häriigenom föreskrivs att 2, 22, 23 och 23 a §§ lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Arrendenämnd består av lagfaren ordförande och två andra ledamöter, om ej annat följer av andra stycket. Av de senare ledamöterna skall den ene såsom ägare av jordbruksfastighet eller på liknande sätt ha förvärvat erfarenhet av arrendeförhållanden och den andre vara jordbruksarrendator eller, när ärende rör bostadsarrende, bostadsarrendator.

Vid företagande av förberedande åtgärd och prövning av fråga om avvisning av ansökan eller avskrivning av ärende kan arrendenämnden bestå av ordföranden ensam. Vad som sagts nu gäller även vid medling när sådan lämpligen kan ske utan övriga ledamöters närvaro samt, om parterna samtycker till det eller saken är uppenbar, vid prövning av fråga som *ej avgöres* genom skiljedom.

Vid företagande av förberedande åtgärd, *vid* prövning av fråga om avvisning av ansökan eller avskrivning av ärende *samt vid handläggning av överklagande* kan arrendenämnden bestå av ordföranden ensam. Vad som sagts nu gäller även vid medling när sådan lämpligen kan ske utan övriga ledamöters närvaro samt, om parterna samtycker till det eller saken är uppenbar, vid prövning av fråga som *inte avgörs* genom skiljedom.

Ledamot skall vara myndig svensk medborgare och får ej ha fyllt sjuttio år.

För ledamot i arrendenämnd skall finnas en eller flera ersättare. Bestämmelserna om ledamot gäller även ersättare.

¹ Lagen omtryckt 1985: 660.

22 §

Beslut av nämnd äger, sedan tid för klander eller besvär utgått när talan får föras mot beslutet, rättskraft, såvitt därigenom avgiorts fråga som avses i 1 § första stycket 2 eller 5 eller 4 § första stycket 2, 2 a, 3, 5 a, 6, 7, 8 eller 9. Vad som sagts nu gäller dock ej beslut, varigenom ansökan om åtgärdsföreläggande enligt 12 kap. 16 § andra stycket eller tillstånd enligt 12 kap. 34–37 eller 40 § jordabalken eller 30 § andra stycket bostadsrättslagen (1971: 479) eller ansökan om uppskov enligt 12 kap. 59 § jordabalken eller ansökan om förbud eller medgivande som avses i 2 a § bostadssaneringslagen (1973: 531) eller yrkande om rätt till förhandlingsordning enligt 9 § hyresförhandlingslagen (1978: 304) lämnats utan bifall.

Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas hos nämnderna.

23 §

Om fullföljd av talan mot hyresnämndens beslut i ärende enligt 12 kap. jordabalken eller hyresförhandlingslagen (1978: 304) eller i ärende angående bostadsrätt, bostadssanering eller särskild förvaltning eller i ärende enligt lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m., enligt bostadsanvisningslagen (1980: 94) eller lagen (1982: 352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt finns bestämmelser i 12 kap. 70 § jordabalken, 31 § hyresförhandlingslagen, 76 § bostadsrättslagen (1971: 479), 21 § bostadssaneringslagen (1973: 531), 34 § bostadsförvaltningslagen (1977: 792), 25 § lagen om förvärv av hyresfastighet m. m., 14 § bostadsanvisningslagen samt 15 § lagen om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt.

Hyresnämndens yttrande enligt 12 a § första stycket får inte överklagas.

Hyresnämndens beslut får överklagas genom besvär hos bostadsdomstolen, om nämnden

1. avvisat ansökan som avses i 8, 11, 14–16, 16 a, 16 c, 16 d eller 16 e §, 1. avvisat ansökan som avses i 8, 11, 14–16, 16 a, 16 c, 16 d eller 16 e §, *eller avvisat besvär,*

2. avskrivit ärende enligt 8–10, 15 a, 16, 16 a, 16 c, 16 d eller 16 e §, dock ej när ärendet kan återupptagas,

3. förordnat angående ersättning för någons medverkan i ärendet,

4. utdömt vite eller annan påföljd för underlåtenhet att iaktta föreläggande eller ådömt straff för förseelse i förfarandet,

5. utlåtits sig i annat fall än som avses i 3 i fråga som gäller allmän rättshjälp.

Besvärshandlingen skall ges in till *bostadsdomstolen* inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

En besvärshandling som avses i tredje stycket skall ges in till *hyresnämnden* inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

I fråga om handläggningen hos hyresnämnden av en besvärshandling som avses i första eller tredje stycket tillämpas bestämmelserna i 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken.

23 a §

Om rätt för part att klandra beslut av arrendenämnd i arrendetvist finns bestämmelser i 8 kap. 31 § jordabalken och 16 § lagen (1957:390) om fiskearrenden.

Arrendenämndens yttrande enligt 12 a § andra stycket får inte överklagas. Nämndens beslut i sådana frågor som avses i 23 § tredje stycket får överklagas genom besvär hos fastighetsdomstolen. Detsamma gäller nämndens beslut enligt lagen (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället.

Besvärshandlingen skall *inges* till den fastighetsdomstol som avses i 8 kap. 32 § jordabalken och 17 § lagen om fiskearrenden inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Finnes besvärstalan ej vara fullföljd på föreskrivet sätt eller inom rätt tid, skall den avvisas av fastighetsdomstolen. Har besvärslaga inkommit till arrendenämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagan inkommit till fastighetsdomstolen först därefter ej förändra att den avvisas. I övrigt äger 52 kap. 3 och 5–12 §§ motsvarande tillämpning. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället fastighetsdomstolen. Fastighetsdomstolens beslut med anledning av besvär i fråga som avses i andra stycket tredje meningen eller i 23 § tredje stycket 1–3 får inte överklagas.

Besvärshandlingen skall *ges in* till arrendenämnden inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. I fråga om handläggningen hos arrendenämnden och fastighetsdomstolen tillämpas bestämmelserna i 52 kap. 2–12 §§ rättegångsbalken på motsvarande sätt. Fastighetsdomstolens beslut med anledning av besvär i frågor som avses i andra stycket tredje meningen eller i 23 § tredje stycket 1–3 får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Lag om ändring i lagen (1973: 189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1973: 189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot hyresnämndens beslut föres hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall inges till domstolen. I övrigt äger 23 § andra stycket och 23 b § första stycket lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder motsvarande tillämpning.

Vardera parten skall svara för sin rättegångskostnad i bostadsdomstolen, i den mån annat ej följer av 18 kap. 6 § rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Föreslagen lydelse

5 §¹

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen ges in till hyresnämnden. I övrigt tillämpas 23 § tredje och femte styckena och 23 b § första stycket lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder.

¹ Senaste lydelse 1974: 1089.

Lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 39 § studiestödslagen (1973: 349)¹ skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

8 kap.
39 §²

På ansökan av den återbetalningsskyldige kan medges att preliminär avgift för visst avgiftsår ej skall utgå eller att den skall nedsättas, om bättre överensstämmelse mellan den preliminära och motsvarande slutliga avgift, beräknad enligt 43–49 §§, därigenom kan antagas uppkomma.

Ansökan enligt första stycket skall ha kommit in till centrala studiestödsnämnden före utgången av året efter avgiftsåret. Ansökan som kommit in senare prövas enligt 43 §.

Om den återbetalningsskyldiges ekonomiska förhållanden ändras på sådant sätt att avgift skall utgå med högre belopp än som tidigare beslutats, skall den återbetalningsskyldige snarast anmäla detta till centrala studiestödsnämnden.

Centrala studiestödsnämnden får på ansökan av återbetalningsskyldig ompröva beslut om att preliminär avgift inte skall utgå eller skall sättas ned. *Omprövning får dock inte ske om ansökan har kommit in efter utgången av andra året efter avgiftsåret eller om den återbetalningsskyldige har anfört besvär över nämndens beslut och ärendet ännu inte har avgjorts.*

Centrala studiestödsnämnden får på ansökan av den återbetalningsskyldige ompröva beslut om att preliminär avgift inte skall utgå eller skall sättas ned.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om omprövning av beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

¹ Lagen omtryckt 1981: 579.

² Senaste lydelse 1982: 266.

Lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Häri genom föreskrivs att 99 § lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Besvär skall inges till den myndighet eller det organ som har meddelat beslutet. Den omständigheten att besvären ingivits eller insänts direkt till den myndighet som har att pröva besvären utgör dock ej hinder för besvärens upptagande till prövning, om de inkommit före besvärstidens utgång.

Beträffande tid för anförande av besvär gäller även i fråga om erkänd arbetslöshetskassas beslut bestämmelserna i 12 § andra stycket förvaltningslagen (1971:290). Besvär över arbetsmarknadsstyrelsens beslut om vägrad registrering föres sist inom två månader från beslutets dag.

Vad som sägs i denna paragraf om besvär skall i tillämpliga delar gälla en begäran om omprövning enligt 96 a §.

Kassas beslut och arbetsmarknadsstyrelsens beslut enligt denna lag länder till omedelbar efterrättelse, om ej annat angivits i beslutet eller bestäms av myndighet som har att pröva beslutet.

*Föreslagen lydelse*99 §²

Bestämmelserna i 23–25 §§ förvaltningslagen (1986:223) om hur beslut överklagas skall tillämpas också i fråga om beslut av erkända arbetslöshetskassor.

Ett beslut av arbetsmarknadsstyrelsen om att vägra registrering får överklagas inom två månader från beslutets dag.

Vad som sägs i denna paragraf om överklagande skall i tillämpliga delar gälla en begäran om omprövning enligt 96 a §.

En kassas eller arbetsmarknadsstyrelsens beslut enligt denna lag gäller omedelbart, om inte annat har angetts i beslutet eller bestäms av den myndighet som skall pröva beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

¹ Lagen omtryckt 1982: 432.

² Senaste lydelse 1984: 513.

Lag om ändring i bostadssaneringslagen (1973: 531)

Härigenom föreskrivs att 21 § bostadssaneringslagen (1973: 531) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Talan mot beslut i fråga som enligt denna lag skall prövas av hyresnämnd föres hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall inges till domstolen.

*Föreslagen lydelse*21 §¹

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

29 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1973: 861) om lokal kristidsförvaltning

Härigenom föreskrivs att 5 och 10 §§ lagen (1973: 861) om lokal kristidsförvaltning² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I fråga om särskild kristidsnämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) äger 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos särskild kristidsnämnd.

Föreslagen lydelse

5 §

10 §

Underlåter kommun att fullgöra skyldighet enligt denna lag eller enligt föreskrift som meddelats med stöd av lagen, får länsstyrelsen, om rättelse ej vinnes på annat sätt, förelägga kommunen lämpligt vite. Länsstyrelsen kan också i kommunens ställe vidtaga den åtgärd, som skyldigheten avser, samt i den mån kommunen icke är berättigad till ersättning av statsmedel för åtgärden taga ut kostnaden för denna av kommunen.

¹ Senaste lydelse 1974: 1086.

² Lagen omdryckt 1978: 270.

Utan hinder av 3 § första stycket förvaltningslagen (1971:290) äger 14–20 §§ nämnda lag tillämpning i ärende hos länsstyrelsen som avses i första stycket.

Vad som föreskrivs särskilt i förvaltningslagen (1986:223) om ärenden som avser myndighetsutövning mot någon enskild skall gälla även ärenden hos länsstyrelsen enligt första stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

30 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1974: 1082) om bostadsdomstol

Härigenom föreskrivs att 18 § lagen (1974:1082) om bostadsdomstol skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 §

Finnes besvärstalan ej vara fullföljd på föreskrivet sätt eller inom rätt tid, skall den avvisas av bostadsdomstolen.

Har besvärslaga inkommit till hyresnämnden före besvärstidens utgång, skall den omständigheten att inlagen inkommit till bostadsdomstolen först därefter ej förankla att den avvisas.

Klagande får ej ändra sin talan att avse annan del av hyresnämndens beslut än den som uppgivits i besvärslagan. Part kan i bostadsdomstolen till stöd för sin talan åberopa omständighet som ej förebragts tidigare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

31 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1975: 490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m.

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1975:490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m.¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Förvaltningslagen (1971:290) skall tillämpas vid handläggning av

Förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas vid handläggning av

¹ Lagen omtryckt 1981: 630.

ärende hos Sveriges exportråd enligt 1 §. I fråga om *besvär över rådets beslut i sådant ärende äger* 18 § allmänna verksstadgan (1965: 600) *motsvarande tillämpning*.

ärenden hos Sveriges exportråd enligt 1 §. I fråga om *överklagande av rådets beslut i sådana ärenden tillämpas* 18 § allmänna verksstadgan (1965: 600).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

32 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.

Härigenom föreskrivs att 25 § lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Mot hyresnämnds beslut enligt denna lag får part föra talan hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandling skall inges till domstolen.

Föreslagen lydelse

25 §

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

33 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 600) om offentlig anställning

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 10 § lagen (1976: 600) om offentlig anställning² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I fråga om beslut om avstängning enligt 13 kap. 1 eller 2 § eller om läkarundersökning enligt sistnämnda lagrum skall 17 och 18 §§

Föreslagen lydelse

14 kap.

10 §

I fråga om beslut om avstängning enligt 13 kap. 1 eller 2 § eller om läkarundersökning enligt sistnämnda lagrum skall 20 och 21 §§

¹ Lagen omtryckt 1983: 438.

² Lagen omtryckt 1986: 430.

förvaltningslagen (1971:290) tilllämpas, även om beslutet utgör beslut under ärendes handläggning.

förvaltningslagen (1986:223) tilllämpas, även om beslutet utgör beslut under ärendes handläggning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

34 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1976: 839) om statens va-nämnd

Häri genom föreskrivs att 6, 16, 20 och 21 §§ lagen (1976: 839) om statens va-nämnd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Nämnden är beslutför med ordföranden ensam

1. vid förberedande åtgärd *samt* vid prövning av fråga om avvisning eller avskrivning av mål,

1. vid förberedande åtgärd, vid prövning av fråga om avvisning eller avskrivning av mål *eller vid handläggning av överklagande av nämndens beslut,*

2. när talan i målet medgivits eller parterna endast begär stadfästelse av förlikning, vid meddelande av beslut enligt 15 § samt vid prövning av fråga om återförvisning som avses i 2 § lagen (1976: 841) om betalningsföreläggande för fordringar som skall prövas av statens va-nämnd.

Handläggning som avses i första stycket 1 kan enligt uppdrag av ordföranden också ombesörjas av annan lagfaren tjänsteman vid nämnden, vilken förordnats därtill av nämnden.

16 §

Om part kan föra talan mot beslut av nämnden skall i detta anges vad parten därvid har att iakttaga.

Beslut skall meddelas *snarast möjligt sedan* utredningen avslutats.

Beslut tillställs part genom nämndens försorg.

Ett beslut skall meddelas *så snart som möjligt* sedan utredningen avslutats. *Beslutet tillställs parten* genom nämndens försorg.

Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986:223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas hos nämnden.

20 §

Talan mot nämndens beslut föres hos Svea hovrätt. Målet prövas av hovrätten i dess sammansättning som vattenöverdomstol.

Vadeinlaga och besvärshandling skall ha kommit in till *hovrätten* inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. *Har handlingen kommit in till nämnden,*

En vadeinlaga och *en* besvärshandling skall ha kommit in till *nämnden* inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet.

utgör detta ej hinder mot att talan upptages till prövning, om handlingen kommit in till nämnden före fullföljdstidens utgång. Det ankommer på hovrätten att avgöra huruvida hinder mot talans prövning föreligger.

21 §

Beträffande rättegången i hovrätten gäller, med de avvikelser som följer av 20 och 22 §§, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål och om besvär.

Beträffande nämndens handläggning vid överklagande och beträffande rättegången i hovrätten gäller, med de avvikelser som följer av 22 §, i tillämpliga delar vad som är föreskrivet i rättegångsbalken om tvistemål och om besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

35 Förslag till

Lag om ändring i kommunallagen (1977: 179)

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 9 och 11 §§, 3 a kap. 1, 3, 6 och 10 §§ samt 7 kap. 3 § kommunallagen (1977: 179) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 §

Styrelsen får handlägga ärende endast om mer än hälften av ledamöterna är närvarande.

Ledamot i styrelsen och annan som har att handlägga ärende hos styrelsen får ej deltaga i eller närvara vid handläggningen av ärende som personligen rör honom själv eller hans make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom närstående.

Bestämmelser om jäv finns i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223).

11 §

Bestämmelserna i 7 § förvaltningslagen (1971:290) om närhandling anses ha kommit in till myndighet tillämpas på motsvarande sätt i ärende hos styrelsen.

Delgivning med styrelsen sker med ordföranden eller den som enligt reglemente, instruktion eller särskilt beslut är behörig att mottaga delgivning.

3 a kap.

1 §¹

Fullmäktige inrättar partssammansatta organ.

Partssammansatta organ kan, om inte annat följer av lag eller annan författning, ha till uppgift att inom styrelsens eller andra nämnders verksamhetsområden svara för beredning, förvaltning och verkställighet i ärenden som rör förhållandet mellan kommunen eller landstingskommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare.

Till sådana organ får inte överlämnas att avgöra frågor som avser den kommunala eller landstingskommunala verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet eller frågor som avses i 3 § första stycket förvaltningslagen (1971:290) med undantag av ärenden om anställning, ledighet, vikariat och förslagsbelöning.

Till sådana organ får inte överlämnas att avgöra frågor som avser den kommunala eller landstingskommunala verksamhetens mål, inriktning, omfattning eller kvalitet eller frågor om myndighetsutövning mot någon enskild med undantag av ärenden om anställning, ledighet, vikariat och förslagsbelöning.

3 §²

Fullmäktige fastställer reglementen för partssammansatta organ. I reglementet anges organens uppgifter, sammansättning, mandattid och verksamhetsformer.

Bestämmelserna i 3 kap. 9 § andra stycket och 10 § tredje stycket tillämpas också på ett partssammansatt organ. Detsamma gäller i fråga om bestämmelserna i 3 kap. 10 § andra stycket om förande av protokoll, protokolls innehåll, justering av protokoll, tillkännagivande om justering och reservation.

Bestämmelserna i 3 kap. 10 § tredje stycket tillämpas också på ett partssammansatt organ. Detsamma gäller i fråga om bestämmelserna i 3 kap. 10 § andra stycket om förande av protokoll, protokolls innehåll, justering av protokoll, tillkännagivande om justering och reservation. *Föreskrifterna om jäv i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) tillämpas på ett partssammansatt organ.*

Styrelsen eller en annan nämnd inom vars verksamhetsområde ett partssammansatt organ har tillsatts får återkalla uppdrag som har överlämnats till organet, om synnerliga skäl föreligger till det.

6 §³

Närvarorätt föreligger inte vid handläggningen av ärenden som avses i 3 § första stycket förvaltningslagen (1971:290) med undantag av ärenden om anställning, ledighet, vikariat och förslagsbelöning samt ärenden enligt andra stycket 2 samma paragraf.

Närvarorätt föreligger inte vid handläggning av ärenden om myndighetsutövning mot någon enskild med undantag av ärenden om anställning, ledighet, vikariat och förslagsbelöning samt ärenden som gäller föreskrifter som avses i 8 kap. regeringsformen.

¹ Senaste lydelse 1985: 896.

² Senaste lydelse 1985: 896.

³ Senaste lydelse 1985: 896.

Närvarorätt föreligger inte heller vid handläggningen av frågor som rör

1. förhandlingar med en arbetstagarorganisation,
2. uppsägningar av kollektivavtal,
3. arbetskonflikter,
4. rättstvister mellan kommunen eller landstingskommunen och en arbetstagarorganisation.

10 §⁴

Vad i denna lag eller annan författning föreskrivs om jäv för ledamot eller någon annan som har att handlägga ärende i nämnd skall också gälla för personalföreträdare i nämnden.

Dock skall jäv enligt 4 § första stycket 5 förvaltningslagen (1971:290) inte anses föreligga enbart på grund av att en personalföreträdare är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intresse att bevaka i ärendet eller på grund av att han eller hon i en sådan egenskap på organisationens vägnar har deltagit i en sådan förhandling i ärendet som ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

Bestämmelserna om jäv i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall också gälla för personalföreträdare i nämnden.

Dock skall jäv enligt 11 § första stycket 5 förvaltningslagen inte anses föreligga enbart på grund av att en personalföreträdare är förtroendeman eller funktionär hos en arbetstagarorganisation som har intresse att bevaka i ärendet eller på grund av att han eller hon i en sådan egenskap på organisationens vägnar har deltagit i en sådan förhandling i ärendet som ägt rum enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

7 kap.

3 §⁵

Fullmäktige får utse särskild nämnd med uppgift att pröva *besvär över* styrelsens, annan nämnds, partssammansatt organs eller revisorernas beslut om tillsättning av eller förordnande på kommunal eller landstingskommunal tjänst, entledigande från sådan tjänst eller disciplinär åtgärd mot tjänsteman, om *besvär över* beslutet annars skulle ha *anförts* enligt 2 §. Bestämmelserna i 4–10, 13–17, 19 och 20 §§ förvaltningslagen (1971:290) tillämpas på motsvarande sätt i ärende hos sådan besvärsnämnd.

Fullmäktige får utse *en* särskild nämnd med uppgift att pröva *överklagande av* styrelsens, annan nämnds, partssammansatt organs eller revisorernas beslut om tillsättning av eller förordnande på kommunal eller landstingskommunal tjänst, entledigande från sådan tjänst eller disciplinär åtgärd mot tjänsteman, om beslutet annars skulle ha *överklagats* enligt 2 §. Bestämmelserna i 13–17, 20, 26 och 29 §§ förvaltningslagen (1986:223) tillämpas i ärenden hos besvärsnämnden.

Reglemente för besvärsnämnd antages av fullmäktige.

Om *ej* annat föreskrives i reglementet, tillämpas bestämmelserna i

Om *inte* annat föreskrivs i reglementet, tillämpas bestämmelserna i

⁴ Senaste lydelse 1985: 896.

⁵ Senaste lydelse 1979: 409.

3 kap. 13 § andra stycket, med undantag av hänvisningen till 3 kap. 9 § andra stycket och 3 kap. 11 § första stycket, på motsvarande sätt på besvärsnämnd.

Om besvärsnämnd finns, får den som är missnöjd med beslut som avses i första stycket anföra besvär hos nämnden inom den tid, som föreskrives i 1 § andra stycket och 2 § andra stycket.

3 kap. 13 § andra stycket även på besvärsnämnden.

Om besvärsnämnd finns, får den som är missnöjd med ett beslut som avses i första stycket överklaga beslutet hos nämnden inom den tid, som föreskrivs i 1 § andra stycket och 2 § andra stycket. Skrivelsen med överklagandet ges in till nämnden.

Beträffande besvär över besvärsnämnds beslut tillämpas bestämmelserna i 1 § på motsvarande sätt. Till stöd för sådana besvär får dessutom åberopas att det hos besvärsnämnden överklagade beslutet är oriktigt på någon sådan grund som sägs i 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

36 Förslag till

Lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977: 792)

Härigenom föreskrivs att 34 § bostadsförvaltningslagen (1977: 792) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 §

Talan mot beslut i fråga som enligt denna lag skall prövas av hyresnämnd föres hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall inges till domstolen.

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

37 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 234) om trafiknämnd

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1978: 234) om trafiknämnd skall ha följande lydelse.

3 §

I fråga om särskild trafiknämnd tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179) på motsvarande sätt. I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även bestämmelserna i 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag på motsvarande sätt.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) äger 4 och 5 §§ nämnda lag tillämpning i samtliga ärenden hos särskild trafiknämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

38 Förslag till

Lag om ändring i passlagen (1978: 302)

Härigenom föreskrivs att 28 § passlagen (1978: 302) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §¹

Mot beslut av övervakningsnämnd enligt denna lag förs talan genom besvär hos kriminalvårdsnämnden eller den hovrätt, hos vilken klaganden skulle ha kunnat anföra besvär över beslut som avses i 37 kap. 8 § brottsbalken.

Mot överläkares beslut om anmälan enligt 20 § 1 får talan ej föras. Talan mot annat beslut av överläkare enligt denna lag förs genom besvär hos utskrivningsnämnden. Mot beslut av utskrivningsnämnd förs talan hos psykiatriska nämnden genom besvär.

En överläkares beslut om anmälan enligt 20 § 1 får inte överklagas. Andra beslut av en överläkare enligt denna lag får överklagas hos utskrivningsnämnden. Utskrivningsnämndens beslut får överklagas hos psykiatriska nämnden.

När ett beslut överklagas hos utskrivningsnämnden eller psykiatriska nämnden, skall skrivelsen med överklagandet tillställas den nämnd som skall pröva överklagandet. Skrivelsen skall ha kommit in dit inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. Om skrivelsen kommit in för sent, skall nämnden avvisa den. Skrivelsen skall dock inte avvisas, om förseeningen beror på att den myndighet som har meddelat beslutet har lämnat klaganden en felaktig underrätt-

¹ Senaste lydelse 1986: 243.

telse om hur man överklagar. Inte heller skall skrivelsen avvisas, om den har kommit in till den myndigheten innan tiden för att överklaga har gått ut.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

39 Förslag till

Lag om ändring i hyresförhandlingslagen (1978: 304)

Härigenom föreskrivs att 31 § hyresförhandlingslagen (1978: 304) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

Mot hyresnämnds beslut enligt denna lag får part föra talan hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

Besvärshandling skall inges till bostadsdomstolen.

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades.

Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

40 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1978: 440) om kollektivtrafiknämnd

Härigenom föreskrivs att 8 och 9 §§ lagen (1978: 440) om kollektivtrafiknämnd skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Kollektivtrafiknämnden är beslutförför om den är fulltalig.

I fråga om åtgärder som avser endast beredande av ärende eller avskrivning av ärende efter återkallelse får ordföranden besluta ensam.

I fråga om åtgärder som avser endast beredande av ärende eller avskrivning av ärende efter återkallelse får ordföranden besluta ensam. Detsamma gäller handläggning vid överklagande av nämndens beslut.

¹ Senaste lydelse 1985: 453.

Rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål äger motsvarande tillämpning på avgörande av nämnden.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

9 §

Den omständigheten att ledamot i kollektivtrafiknämnden genom anställning, uppdrag eller liknande är knuten till den som är part i ärende hos nämnden skall inte medföra jäv enligt 4 § första stycket 5 förvaltningslagen (1971:290).

Den omständigheten att ledamot i kollektivtrafiknämnden genom anställning, uppdrag eller liknande är knuten till den som är part i ett ärende hos nämnden skall inte medföra jäv enligt 11 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223).

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

41 Förslag till

Lag om ändring i familjebidraglagen (1978:520)

Häri genom föreskrivs att 25 § familjebidraglagen (1978:520) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

25 §¹

I fråga om särskild familjebidragsnämnd tillämpas 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § tredje stycket, 7 och 8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977:179). I annan kommun än Stockholms kommun tillämpas även 3 kap. 5 § första stycket och 6 § nämnda lag.

Föreskrifter om i vilken utsträckning beslut skall innehålla de skäl som har bestämt utgången finns i 17 § förvaltningslagen (1971:290).

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen tillämpas 4 och 5 §§ nämnda lag i samliga ärenden hos särskild familjebidragsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

42 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs

Häri genom föreskrivs att 9 § lagen (1979:749) om Stockholms fondbörs skall ha följande lydelse.

¹ Senaste lydelse 1983:329.

9 §

Bestämmelserna om jäv i 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1971:290) skall tillämpas i fråga om ledamot av börsstyrelsen och börschefen.

Bestämmelserna om jäv i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas i fråga om ledamöterna av börsstyrelsen och börschefen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

43 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980: 11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl.

Härigenom föreskrivs att 37 § lagen (1980: 11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

37 §

Bestämmelserna i 17 och 18 §§ förvaltningslagen (1971:290) skall tillämpas även på beslut enligt 16 §.

Bestämmelserna i 20 och 21 §§ förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas även på beslut enligt 16 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

44 Förslag till

Lag om ändring i bostadsanvisningslagen (1980: 94)

Härigenom föreskrivs att 14 § bostadsanvisningslagen (1980: 94) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Beslut i fråga som enligt denna lag skall prövas av hyresnämnden kan överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till domstolen.

Hyresnämndens beslut enligt denna lag får överklagas hos bostadsdomstolen genom besvär inom tre veckor från den dag beslutet meddelades. Besvärshandlingen skall ges in till hyresnämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Lag om ändring i utlänningslagen (1980: 376)

Härigenom föreskrivs att 102 § utlänningslagen (1980: 376)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Bestämmelserna i 15 § *förvaltningslagen* (1971:290) tillämpas i ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd endast när utlänningsen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

Bestämmelserna i 17 § *förvaltningslagen* tillämpas inte beträffande beslut om visering och arbetstillstånd och inte heller beträffande beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd i andra fall än som avses i 14 §.

Föreslagen lydelse

102 §

Bestämmelserna i 17 § *förvaltningslagen* (1986:223) tillämpas i ärenden om visering, tidsbegränsat uppehållstillstånd, arbetstillstånd och återkallelse av permanent uppehållstillstånd endast när utlänningsen är bosatt eller annars vistas i Sverige.

Bestämmelserna i 20 § *förvaltningslagen* tillämpas inte beträffande beslut om visering och arbetstillstånd och inte heller beträffande beslut om tidsbegränsat uppehållstillstånd i andra fall än som avses i 14 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

46 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 10 § och 9 kap. 3 § lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

I avgiftsärenden hos tullverket är fartygets befälhavare behörig att på partens vägnar ta emot underrättelse enligt 15 § *förvaltningslagen* (1971:290) och avge yttrande som avses i samma lagrum. Han är på motsvarande sätt behörig att ta emot underrättelse om tullverkets beslut enligt 18 § nämnda lag och att överklaga beslutet.

Föreslagen lydelse

8 kap.

10 §

I avgiftsärenden hos tullverket är fartygets befälhavare behörig att på partens vägnar ta emot underrättelse enligt 17 § *förvaltningslagen* (1986:223) och avge yttrande som avses i samma lagrum. Han är på motsvarande sätt behörig att ta emot underrättelse om tullverkets beslut enligt 21 § nämnda lag och att överklaga beslutet.

¹ Lagen omtryckt 1984: 595.

² Lagen omtryckt 1983: 463.

9 kap.

3 §

Tullverkets beslut om vattenföreningssavgift och om förbud eller föreläggande enligt 8 kap. 6 eller 7 § får överklagas genom besvär hos den tingsrätt som är sjörättsdomstol i den ort där den tullmyndighet som meddelat det överklagade beslutet har sitt säte. *Besvärshandlingen skall ha kommit in till domstolen inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet.*

Tullverkets beslut om vattenföreningssavgift och om förbud eller föreläggande enligt 8 kap. 6 eller 7 § får överklagas genom besvär hos den tingsrätt som är sjörättsdomstol i den ort där den tullmyndighet som meddelat det överklagade beslutet har sitt säte.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

47 Förslag till

Lag om ändring i socialtjänstlagen (1980: 620)

Härigenom föreskrivs att 38 och 53–55 §§ socialtjänstlagen (1980: 620) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §

Följande bestämmelser i 3 kap. kommunallagen (1977: 179) gäller i tillämpliga delar socialnämnd

2 § om antalet ledamöter m. m.,
3 § första stycket om valbarhet m. m.,

4 § om rätt till ledighet från anställning,

5 § första stycket om mandattid,
5 § tredje stycket om verkan av ledamots avgång,

6 § om ordförande och vice ordförande,

7 § om tid och plats för sammanträde samt om närvarorätt vid sammanträde,

8 § om suppleants tjänstgöring m. m.,

9 § första stycket om beslutförhet,

10 § om beslutsförfarande och protokoll m. m.,

11 § om delgivning m. m.,

2 § om antalet ledamöter m. m.,
3 § första stycket om valbarhet m. m.,

4 § om rätt till ledighet från anställning,

5 § första stycket om mandattid,
5 § tredje stycket om verkan av ledamots avgång,

6 § om ordförande och vice ordförande,

7 § om tid och plats för sammanträde samt om närvarorätt vid sammanträde,

8 § om suppleants tjänstgöring m. m.,

9 § första stycket om beslutförhet,

10 § om beslutsförfarande och protokoll m. m.,

11 § om delgivning,

12 § om reglemente och delegation.

12 § om reglemente och delegation.

För Stockholms kommun gäller dock inte 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § kommunallagen.

53 §

I ärenden hos socialnämnd gäller 4 och 5 §§ förvaltningslagen (1971:290) om jäv.

Dessutom skall, utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen, i alla ärenden enligt denna lag följande bestämmelser i förvaltningslagen tillämpas

6 § om ombud och biträde,

8 § om vägledning av part,

9 § om tolk,

10 § om remiss.

Socialnämnden skall tillämpa bestämmelserna i 13 § förvaltningslagen (1986:223) om remiss i alla ärenden.

54 §¹

Om ett ärende hos socialnämnden avser myndighetsutövning mot enskild, skall utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) följande bestämmelser i förvaltningslagen tillämpas

14 § om parts rätt till insyn,

15 § om kommunikation,

16 § om parts rätt att meddela sig muntligen,

17 § om beslutsmotivering,

19 § om rättelse av beslut.

Bestämmelserna i 14 och 15 §§ förvaltningslagen gäller dock inte uppgifter som rör någon annan sökande i ett ärende om plats i förskola eller fritidshem eller i servicehus eller om någon annan liknande social tjänst.

I ärenden hos socialnämnden som avser myndighetsutövning mot någon enskild skall nämnden tillämpa följande bestämmelser i förvaltningslagen (1986:223):

14 § första stycket om en parts rätt att meddela sig muntligen,

16 och 17 §§ om en parts rätt att få del av uppgifter,

20 § om motivering av beslut,

26 § om rättelse av skrivfel och liknande.

Bestämmelserna i 16 och 17 §§ förvaltningslagen gäller dock inte uppgifter som rör någon annan sökande i ett ärende om plats i förskola eller fritidshem eller i servicehus eller om någon annan liknande social tjänst.

Vad som sägs i första stycket gäller också när det är fråga om en ansökan eller ett yttrande till en annan myndighet i ett mål eller ärende som rör myndighetsutövning mot enskild hos denna.

55 §

Den som enligt vad som sägs i 54 § skall ges tillfälle att yttra sig enligt 15 § förvaltningslagen (1971:290) har rätt att få företrädare inför

Den som enligt vad som sägs i 54 § skall ges tillfälle att yttra sig enligt 17 § förvaltningslagen (1986:223) har rätt att få företrädare inför

¹ Senaste lydelse 1981: 1244.

nämnden, om inte särskilda skäl
föranleder annat.

nämnden, om inte särskilda skäl
föranleder annat.

Den som ges tillfälle att yttra sig skall underrättas om sin rätt att få
företräde inför nämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

48 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (1982: 352) om rätt till fastighetsför-
värv för ombildning till bostadsrätt skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Hyresnämndens beslut enligt
denna lag överklagas hos bostads-
domstolen genom besvär inom tre
veckor från den dag beslutet med-
delades. Besvärshandlingen ges in
till domstolen.

Hyresnämndens beslut enligt
denna lag *får* överklagas hos bo-
stadsdomstolen genom besvär inom
tre veckor från den dag beslutet
meddelades. Besvärshandlingen
ges in till *hyresnämnden*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har
meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

49 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 12 och 14 §§ lagen (1982: 1052) om
församlingar och kyrkliga samfälligheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. 12 §

Kyrkorådet får handlägga ärenden endast om mer än hälften av ledamö-
terna är närvarande.

*Ledamot i kyrkorådet och annan
som har att handlägga ärenden hos
rådet får inte delta i eller närvara*

*Bestämmelser om jäv finns i 11
och 12 §§ förvaltningslagen (1986:
223).*

vid handläggningen av ett ärende som personligen rör honom eller henne själv eller hans eller hennes make, föräldrar, barn eller syskon eller annan honom eller henne närstående.

14 §

Kyrkorådet skall kungöra på lämpligt sätt var framställningar till rådet tas emot.

Bestämmelserna i 7 § förvaltningslagen (1971:290) om när handling anses ha kommit in till myndighet tillämpas i ärenden hos kyrkorådet.

Delgivning med kyrkorådet sker med ordföranden eller den som enligt reglemente, instruktion eller särskilt beslut är behörig att ta emot delgivning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

50 Förslag till

Lag om ändring i hälsoskyddslagen (1982: 1080)

Härigenom föreskrivs att 5 § hälsoskyddslagen (1982: 1080) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Följande föreskrifter i 3 kap. kommunallagen (1977: 179) gäller i tillämpliga delar miljö- och hälsoskyddsnämnd:

2 § om antalet ledamöter m. m.,
3 § första stycket om valbarhet m. m.,

4 § om rätt till ledighet från anställning,

5 § första stycket om mandattid,
5 § tredje stycket om verkan av ledamots avgång,

6 § om ordförande och vice ordförande,

7 § om tid och plats för sammanträde samt om närvarorätt vid sammanträde,

8 § om suppleants tjänstgöring m. m.,

9 § första stycket om beslutföret,

2 § om antalet ledamöter m. m.,
3 § första stycket om valbarhet m. m.,

4 § om rätt till ledighet från anställning,

5 § första stycket om mandattid,
5 § tredje stycket om verkan av ledamots avgång,

6 § om ordförande och vice ordförande,

7 § om tid och plats för sammanträde samt om närvarorätt vid sammanträde,

8 § om suppleants tjänstgöring m. m.,

9 § första stycket om beslutföret,

10 § om beslutsförfarande och protokoll m. m.,
 11 § om delgivning m. m.,
 12 § om reglemente och delegation.

10 § om beslutsförfarande och protokoll m. m.,
 11 § om delgivning,
 12 § om reglemente och delegation.

För Stockholms kommun gäller dock inte 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § kommunallagen.

Ett delegationsuppdrag enligt 3 kap. 12 § andra stycket kommunallagen får ej omfatta befogenhet att besluta om föreläggande vid vite eller om verkställande av åtgärd på den försumliges bekostnad.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) tillämpas bestämmelserna i 4 och 5 §§ nämnda lag i samliga ärenden hos miljö- och hälsoskyddsmynden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

51 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet

Härigenom föreskrivs att 24 § lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 §

Beslut av en lokal säkerhetsnämnd om begäran enligt 21 § får överklagas hos länsrätten genom besvär.

Besvärshandlingen tillställs länsrätten och skall ha kommit in inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet. Om handlingen kommit in för sent skall rätten avvisa den. Besvärshandlingen skall dock inte avvisas, om förseningen beror på att nämnden har lämnat klaganden en felaktig underrättelse om hur man klagar. Inte heller skall handlingen avvisas, om den inom besvärstiden har kommit in till nämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

Lag om ändring i lagen (1984: 947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1984: 947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Som forskarskattenämndens beslut gäller den mening som de flesta enar sig om. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

Forscarskattenämnden är beslutför med ordföranden och två ledamöter, om de är ense om beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

53 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslöneersättning

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslöneersättning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §

Beslut som avses i 1 § får av en arbetsgivare överklagas hos arbetsmarknadsstyrelsen genom besvär. I fråga om tid för anförande av besvär gäller 12 § andra stycket förvaltningslagen (1971:290). Styrelsens beslut i ett sådant ärende får inte överklagas, om inte annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

En arbetsgivare får överklaga beslut enligt 1 § hos arbetsmarknadsstyrelsen. Därvid tillämpas bestämmelserna i 23–25 §§ förvaltningslagen (1986:223). Styrelsens beslut i sådana ärenden får inte överklagas, om inte annat följer av lagen (1969:93) om begränsning av samhällsstöd vid arbetskonflikt.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

54 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985: 450) om buss- och taxivärderingsnämnden

Härigenom föreskrivs att 12 och 13 §§ lagen (1985: 450) om buss- och taxivärderingsnämnden skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Nämnden är beslutför om den är fulltalig.

I fråga om åtgärder som avser endast beredande av ärende eller avskrivning av ärende efter återkallelse får ordföranden besluta ensam.

Rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål skall tillämpas på avgörande av nämnden.

Om det framkommer skiljaktiga meningar vid en överläggning tillämpas föreskrifterna i 16 kap. rättegångsbalken om omröstning i tvistemål.

13 §

Nämndens beslut får inte överklagas.

Bestämmelserna i 27 och 28 §§ förvaltningslagen (1986: 223) om omprövning av beslut skall inte tillämpas hos nämnden.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

55 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl.

Härigenom föreskrivs att 15 § lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl. skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

I fråga om särskild omsorgsnämnd gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § första och tredje styckena, 6–8 §§, 9 § första stycket och 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179).

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971: 290) tillämpas bestämmelserna om jäv i 4 och 5 §§ nämnda lag i samtliga ärenden hos omsorgsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

49

Lag om ändring i skollagen (1985: 1100)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 7 § skollagen (1985: 1100) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 kap.

7 §

För skolstyrelse och särskild utbildningsnämnd gäller i tillämpliga delar 3 kap. 2 §, 3 § första stycket, 4 §, 5 § första och tredje styckena, 6–8 §§, 9 § första stycket samt 10–12 §§ kommunallagen (1977: 179).

För Stockholms kommun gäller dock inte 3 kap. 5 § första stycket eller 6 § kommunallagen.

Utan hinder av 2 § 2 förvaltningslagen (1971:290) skall 4 och 5 §§ i den lagen tillämpas i samtliga ärenden hos skolstyrelse och särskild utbildningsnämnd.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987.

57 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1985: 1104) om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål

Härigenom föreskrivs att 13 § lagen (1985: 1104) om skydd mot utförsel av vissa äldre kulturföremål skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

13 §

Förvaltningslagen (1971:290) skall tillämpas även i fråga om tillståndsärenden som handläggs av Stiftelsen Nordiska museet. Beslut i sådant ärende fattas av stiftelsens styresman eller annan tjänsteman som styresmannen utser.

Förvaltningslagen (1986:223) skall tillämpas även i fråga om tillståndsärenden som handläggs av Stiftelsen Nordiska museet. Beslut i ett sådant ärende fattas av stiftelsens styresman eller någon annan tjänsteman som styresmannen utser.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1987. I fråga om beslut som har meddelats före ikraftträdandet gäller dock äldre föreskrifter.

Lag om ändring i lagen (1986: 140) om ändring i lagen
(1962: 381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 20 kap. 10 § och ikraftträdandebestämmelserna lagen (1986: 140) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 kap.

10 §

Beslut av en allmän försäkringskassa som har fattats av tjänsteman i ärenden om försäkring enligt denna lag skall omprövas av kassan, om det begärs av en enskild som beslutet angår och beslutet inte har meddelats med stöd av 10 a §. Omprövningen skall göras av socialförsäkringsnämnden om beslutet gäller fråga som avses i 3 kap. 7–9 eller 17 § eller 20 kap. 3 eller 4 §.

Vid omprövningen får beslutet inte ändras till den enskildes nackdel.

Om omprövning begärs av ett beslut och riksförsäkringsverket *anför besvär över samma beslut*, skall försäkringskassan *sända över ärendet till försäkringsrätten utan föregående omprövning. Begäran om omprövning skall därvid i försäkringsrätten anses som en besvärslaga.*

Om omprövning begärs av ett beslut och riksförsäkringsverket *överklagar samma beslut*, skall försäkringskassan *inte ompröva beslutet. Begäran om omprövning skall anses som ett överklagande.*

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 18 kap. 6, 9 och 20–26 §§ samt 20 kap. 2 a § den 1 januari 1987, och i övrigt den 1 januari 1988.

1. Denna lag träder i kraft, i fråga om 18 kap. 6, 9 och 20–26 §§ samt 20 kap. 2 a § den 1 januari 1987, och i övrigt den 1 januari 1988. *Föreskrifterna i 20 kap. 10 § tredje stycket i den nya lydelsen tillämpas dock i fråga om begäran om omprövning av beslut som har meddelats efter utgången av år 1986.*

2. Har ett beslut meddelats av en pensionsdelegation eller en försäkringsnämnd och begär den försäkrade att beslutet skall omprövas enligt 20 kap. 10 § skall omprövningen ske i socialförsäkringsnämnd, om omprövningen inte har hunnit slutföras före den 1 januari 1987 eller om begäran om omprövning görs därefter.

3. I fråga om omprövning av beslut av socialförsäkringsnämnd som har meddelats före den 1 januari 1988 gäller äldre bestämmelser.

3. I fråga om omprövning av beslut av socialförsäkringsnämnd som har meddelats före den 1 januari 1988 gäller äldre bestämmelser *i 20 kap. 10 § första stycket och 11 §.*

Lag om ändring i förvaltningslagen (1986: 223)

Härigenom föreskrivs att 30 § förvaltningslagen (1986: 223) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Har en skrivelse med överklagande avvisats på grund av att den har kommit in för sent *och* har avvisningsbeslutet efter överklagande prövats av en högre instans, får den högre instansens beslut i frågan inte överklagas.

Föreslagen lydelse

30 §

Har en skrivelse med överklagande avvisats på grund av att den har kommit in för sent, *får avvisningsbeslutet överklagas i samma ordning som beslutet i huvudsaken.* Har avvisningsbeslutet efter överklagande prövats av en högre instans, får den högre instansens beslut i frågan inte överklagas.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1986

Närvarande: statsrådet Feldt, ordförande, och statsråden Sigurdsen, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Holmberg, Hellström, Wickbom, Johansson, Hulterström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist

Föredragande: statsrådet Wickbom

Proposition om följdlagstiftning till den nya förvaltningslagen

1 Inledning

Den 1 januari 1987 träder den nya förvaltningslagen (1986: 223) och lagen (1986: 224) om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971: 291) i kraft (prop. 1985/86: 80, KU 21, rskr. 202).

Den nya förvaltningslagen innehåller flera nyheter beträffande handläggningen hos förvaltningsmyndigheterna. Det gäller bl. a. frågor om omröstning då beslut fattas av flera gemensamt, rätt att reservera sig mot ett beslut samt ordningen då ett beslut överklagas. Också förfarandet hos förvaltningsdomstolarna berörs. De nya reglerna ersätter i första hand förvaltningslagen (1971: 290) och föranleder ganska omfattande följdändringar i andra författningar.

Jag avser att här ta upp frågan om sådana följdändringar som kräver lagstiftningsbeslut av riksdagen. Utöver de författningar som nu berörs föranleder den nya förvaltningslagen ändringar i åtskilliga myndighetsinstruktioner och andra regeringsförfattningar. Dessa ändringar bör emellertid tas upp senare.

När det gäller följdändringar gällande förfarandet hos *myndigheter under riksdagen* bör det ankomma på riksdagen att ta ställning till frågan om en anpassning till den nya förvaltningslagen.

De förslag som nu behandlas har utarbetats inom justitiedepartementet. De rör dock lagstiftning som hör till olika departement. Jag har vid utarbetandet av förslagen samrått med berörda statsråd.

De flesta av de lagförslag som jag nu avser att lägga fram är av den karaktären att en lagrådsgranskning kan underlåtas, antingen därför att det är fråga om förslag som faller utanför det i 8 kap. 18 § regeringsformen angivna området för lagrådsgranskningen eller därför att det är fråga om rena konsekvensändringar. Över några lagförslag har dock regeringen den 2 oktober 1986 beslutat att inhämta lagrådets yttrande. Dessa förslag rör ordningen vid överklagande av beslut av vissa enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. De till lagrådet remitterade lagförslagen överensstämmer med motsvarande lagförslag i propositionen (nr 1, 27, 31, 53

2 Allmän motivering

2.1 Följdändringar beträffande förfarandet vid överklagande av myndigheters beslut

Mitt förslag: Förfarandet vid överklagande av hyres- och arrendenämndernas beslut läggs om så att det överensstämmer med vad som gäller enligt den nya förvaltningslagen. Det innebär att skrivelserna med överklagandet skall ges in till underinstansen, dvs. nämnden, i stället för till överinstansen. Det blir också nämnden som prövar om överklagandet har skett i rätt tid. Även när det gäller att överklaga beslut av statens va-nämnd och vissa beslut av koncessionsnämnden för miljöskydd samt tullverket föreslås en sådan omläggning. I förvaltningslagen görs ett tillägg som klargör i vilken ordning vissa beslut får överklagas.

Skälen för mitt förslag: Enligt den gamla förvaltningslagen skall en skrivelse med överklagande ges in till den förvaltningsmyndighet eller förvaltningsdomstol som skall pröva överklagandet. Det är också den förvaltningsmyndigheten eller förvaltningsdomstolen som prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Överklaganden som har kommit in efter överklagandetidens utgång tas inte upp till prövning utom i vissa, i lagen närmare angivna undantagsfall. När det gäller förfarandet i förvaltningsdomstol finns regler av samma innebörd i förvaltningsprocesslagen.

Den nya förvaltningslagen innebär att förfarandet läggs om. Bestämmelserna om detta finns i 23–25 §§. En skrivelse med överklagande skall enligt den nya lagen ges in till den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet. Den myndigheten prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Om skrivelsen inte avvisas, skall den tillsammans med övriga handlingar i ärendet överlämnas till den myndighet som skall pröva överklagandet. För förvaltningsdomstolarnas del har ändringar av samma innebörd gjorts i 7 § förvaltningsprocesslagen.

Omläggningen har samband med den skyldighet för myndigheterna att ompröva sina egna beslut i vissa fall, som införs genom den nya lagen. Skyldigheten gäller i regel även om beslutet överklagas, och myndigheten har då att mot bakgrund av vad som sägs i skrivelserna med överklagandet ta ställning till om myndigheten själv bör ändra sitt beslut.

De nya reglerna om överklagande skall dock inte tillämpas om det i någon lag eller annan författning finns en bestämmelse som avviker från dem. För vissa myndigheter finns det nu särskilda regler om förfarandet vid överklagande, som kompletterar eller ersätter föreskrifterna i den gamla förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen i dess nuvarande lydelse. I enstaka fall innebär dessa regler att det nya förfarandet redan

tillämpas. I de flesta fall bygger dock reglerna på den gamla förvaltningslagen och innebär alltså att en skrivelse med överklagande ges in till överinstansen. Det finns därför anledning att pröva om överklagandeförfarandet även vid dessa myndigheter bör läggas om i enlighet med reglerna i den nya förvaltningslagen. Man bör sträva efter att förfarandet blir så enhetligt som möjligt inom förvaltningen. Inte minst allmänhetens intresse av att kunna orientera sig i regelsystemet talar med styrka för detta.

Arrendenämnderna och hyresnämnderna

Till förvaltningsmyndigheterna hör arrendenämnderna och hyresnämnderna. Dessa nämnder står dock domstolarna nära, eftersom åtskilliga regler om förfarandet är desamma som hos domstolarna. Även i övrigt gäller särskilda bestämmelser som avviker från eller kompletterar reglerna i förvaltningslagen, som annars är tillämplig hos dem.

Arrendenämndernas uppgifter anges i 1 § *lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder* (omtryckt 1985:660). Bl. a. prövar dessa nämnder tvister om förlängning av arrendeavtal och om villkor för sådan förlängning. En part som är missnöjd med en arrendenämnds beslut är i regel hänvisad till att klandra beslutet hos fastighetsdomstolen (23 a § *lagen om arrendenämnder och hyresnämnder*). En sådan klandertalan är inte ett överklagande i förvaltningslagens mening. Vissa beslut av en arrendenämnd vilka gäller processuella frågor överklagas dock genom besvär hos fastighetsdomstolen.

Hyresnämnderna prövar frågor enligt ett flertal olika lagar: 12 kap. jordabalken, hyresförhandlingslagen (1978:304), bostadsrättslagen (1971:479, omtryckt 1982:353), bostadssaneringslagen (1973:531), bostadsförvaltningslagen (1977:792), *lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.* (omtryckt 1983:438), bostadsanvisningslagen (1980:94) och *lagen (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv vid ombildning till bostadsrätt* (4 § *lagen om arrendenämnder och hyresnämnder*). Dessutom prövar nämnderna frågor enligt *lagen (1973:189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter*. Hyresnämndernas beslut överklagas till bostadsdomstolen (23 § *lagen om arrendenämnder och hyresnämnder*). Beslut enligt 12 kap. jordabalken överklagas dock till arbetsdomstolen om saken rör kollektivavtal (12 kap. 71 § jordabalken).

En skrivelse med överklagande skall ges in till den domstol som skall pröva överklagandet. Tiden för att överklaga är tre veckor från den dag beslutet meddelades. Denna ordning avviker härigenom från rättegångsbalkens system i vilket en besvärshandling e. d. skall ges in till den instans vars beslut överklagas. Avvikelsen har motiverats med hänvisning till den gamla förvaltningslagen (prop. 1974:151 s. 118 f).

När man nu på förvaltningslagens område går över till samma system som på rättegångsbalkens finns inte längre några bärande skäl att behålla den gamla ordningen när det gäller hyres- och arrendenämnderna. Med hänsyn till detta föreslår jag att man går över till en ordning som innebär att en skrivelse med överklagande skall ges in till den arrende- eller hyres-

nämnd vars beslut överklagas. Det ankommer på nämnden att pröva om handlingen har kommit in i rätt tid eller om den skall avvisas.

Den nya ordningen bör gälla endast då ett nämndbeslut överklagas. Någon motsvarande ändring bör alltså inte göras för de fall då en arrendenämnds beslut skall klandras hos fastighetsdomstolen.

De ändringar som jag nu har behandlat berör bl. a. 12 kap. 71 § jordabalken. Jag lägger dock inte här fram förslag om ändring i den paragrafen, eftersom den frågan tillsammans med andra ändringar i samma balk inom kort kommer att tas upp av chefen för bostadsdepartementet.

Till nyheterna i den nya förvaltningslagen hör reglerna i 27 och 28 §§ om förvaltningsmyndigheternas omprövning av sina egna beslut. Dessa regler bör dock inte göras tillämpliga hos arrende- och hyresnämnderna på grund av dessas domstolsliknande karaktär.

Statens va-nämnd

Regler om statens va-nämnd finns i *lagen (1976:839) om statens va-nämnd*. Nämnden är en förvaltningsmyndighet och prövar mål enligt lagen (1970: 244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar samt mål enligt lagen (1981: 1354) om allmänna värmesystem. Också förfarandet hos denna nämnd är till en del reglerat på likartat sätt som hos domstolarna.

Nämndens beslut överklagas genom vad eller, när det gäller vissa rättegångsfrågor, besvär. Överklagandena prövas av Svea hovrätt i dess sammansättning som vattenöverdomstol. Därvid tillämpas i princip rättegångsbalkens regler om handläggningen av vad eller besvär.

Från huvudregeln att rättegångsbalkens regler om överklagande skall tillämpas finns några undantag. I stället för rättegångsbalkens frister för vad eller besvär gäller en enhetlig överklagandetid på tre veckor från den dag då klaganden fick del av det beslut som överklagas. Skrivelsen med överklagandet skall inte ges in till underinstansen utan direkt till hovrätten, som prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Skrivelsen skall dock inte avvisas för att den felaktigt har getts in till nämnden, förutsatt att den kommit in dit före överklagandetidens utgång.

Då va-nämndens beslut överklagas tillämpas alltså ordningen att skrivelsen med överklagandet ges in till den myndighet som skall pröva överklagandet. Detta har motiverats med att förfarandet i denna del bör regleras i överensstämmelse med vad som gäller enligt förvaltningslagen (prop. 1971: 176 s. 51). Då man nu enligt den nya förvaltningslagen går över till att ge in överklagandet till underinstansen finns inte några bärande skäl att behålla den gamla ordningen när det gäller statens va-nämnd. Jag gör alltså här samma bedömning som jag nyss redovisat beträffande hyres- och arrendenämnderna.

Jag föreslår därför att man går över till en ordning som innebär att såväl vadeinlagor som besvärshandlingar skall ges in till nämnden, som också skall pröva om överklagandet har skett på rätt sätt och handlingen har kommit in i rätt tid eller om handlingen ska avvisas.

Det undantag från tillämpningen av 27 och 28 §§ den nya förvaltningslagen som jag förordat i fråga om arrende- och hyresnämnderna bör ges en motsvarighet beträffande statens va-nämnd.

Koncessionsnämnden för miljöskydd är en förvaltningsmyndighet och handhar bl. a. uppgifter enligt *miljöskyddslagen* (1969: 387; omtryckt 1981: 420).

Till nämndens uppgifter hör att pröva frågor om miljöskyddsavgift. Nämndens beslut i sådana frågor överklagas genom vad eller besvär hos Svea hovrätt i dess sammansättning som vattenöverdomstol.

Förfarandet då koncessionsnämndens beslut överklagas till Svea hovrätt överensstämmer med det nyss omnämnda förfarandet då beslut av statens va-nämnd överklagas till hovrätten. Av samma skäl som jag anförde i det sammanhanget anser jag att man bör lägga om förfarandet när koncessionsnämndens beslut i frågor om miljöskyddsavgift överklagas så att vadeinlagor och besvärshandlingar ges in till koncessionsnämnden. Det bör även ankomma på nämnden att pröva om besluten har överklagats på rätt sätt och inom rätt tid.

De allmänna försäkringskassorna

Lagen (1962: 381) om allmän försäkring (AFL) innehåller regler om bl. a. sjukförsäkring, folkpensionering och försäkring för tilläggspension. Ärenden enligt lagen handläggs av de allmänna försäkringskassorna och riksförsäkringsverket.

Beslut av en allmän försäkringskassa eller riksförsäkringsverket får överklagas hos försäkringsrätten. Försäkringsrättens beslut får överklagas hos försäkringsöverdomstolen.

Skrivelsen med överklagandet skall enligt 20 kap. 13 § AFL ges in till den myndighet som har meddelat beslutet. Däremot innehåller AFL ingen regel om vilken instans som skall pröva om skrivelsen har kommit in i rätt tid. På den punkten gäller i stället de allmänna bestämmelserna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen. Den ordning som införs genom nya förvaltningslagen och ändringarna i förvaltningsprocesslagen kommer alltså att slå igenom även på socialförsäkringsprocessens område. Det blir i fortsättningen den lägre instansen som både tar emot skrivelsen med överklagande och prövar om den har kommit in i rätt tid.

Eftersom den nämnda ordningen följer av den nya förvaltningslagen finns ingen anledning att reglera den särskilt i AFL. Bestämmelsen i 20 kap. 13 § AFL att en skrivelse med överklagande skall ges in till den myndighet som meddelat beslutet kan alltså utgå.

Valmyndigheterna

Bestämmelser om val till riksdagen samt av landstingsledamöter och kommunfullmäktige finns i *vallagen* (1972: 620; omtryckt 1985: 203). Vid val till kyrkofullmäktige gäller *lagen (1972: 704) om kyrkofullmäktigval* (omtryckt 1985: 204).

Riksskatteverket är central valmyndighet. Vid val till riksdagen fördelar verket mandatet mellan partier och fastställer vilka personer som skall få

mandaten som ledamöter. Verket utser också vid en särskild förrättning en ny ledamot och ersättare för denne då en ledamot har avgått före den tid för vilken han blivit vald. Motsvarande uppgifter när det gäller val av landstingsledamöter, kommunfullmäktige och kyrkofullmäktige ankommer på länsstyrelsen.

Dessa beslut av centrala valmyndigheten och länsstyrelsen får överklagas enligt särskilda regler i vallagen och lagen om kyrkofullmäktigval. Överklagandet prövas av valprövningsnämnden (se 3 kap. 11 § regeringsformen). Skrivelsen med överklagandet ges in till beslutsmyndigheten, dvs. riksskatteverket eller länsstyrelsen. Den skall ha kommit in inom tio dagar efter det att valet eller förrättningen avslutades. Snarast möjligt efter överklagandetidens utgång skall beslutsmyndigheten kungöra samtliga överklaganden och sända handlingarna till valprövningsnämnden. Denna prövar om besluten har överklagats i rätt tid.

Överklagandeförfarandet enligt vallagstiftningen företer alltså likheter med både den gamla och den nya ordningen att överklaga enligt förvaltningslagen. Överklagandet ges in till underinstansen liksom enligt den nya förvaltningslagen, men frågan om överklagandet har kommit in i rätt tid prövas av överinstansen på samma sätt som enligt gamla förvaltningslagen. Denna ordning är föranledd av de särskilda förhållanden som gäller vid fastställande av utgången av allmänna val. Det är av stor vikt att så snart som möjligt få fram ett lagakraftvunnet beslut om vem eller vilka som blivit valda. Att låta underinstansen avvisa för sent inkomna överklaganden skulle, om avvisningsbeslutet överklagades, kunna fördröja handläggningen hos valprövningsnämnden. Av samma skäl är det enligt min mening heller inte lämpligt att underinstansen omprövar sina överklagade beslut på det sätt som förutsätts enligt den nya förvaltningslagen. Jag har mot denna bakgrund funnit att man bör behålla den nuvarande ordningen när det gäller att överklaga allmänna val. Vallagen och lagen om kyrkofullmäktigval bör kompletteras med vissa regler som klargör att den nya förvaltningslagens bestämmelser inte skall tillämpas i dessa avseenden.

Den nu beskrivna ordningen för att överklaga beslut av centrala valmyndigheten tillämpas även enligt *folkomröstningslagen* (1979: 369). Lagen gäller sådana rådgivande folkomröstningar som avses i 8 kap. 4 § regeringsformen. Av samma skäl som jag nyss anfört anser jag att nuvarande ordning bör behållas även här. Genom en hänvisning som redan nu finns i 16 § kommer den av mig förordade regleringen i vallagen beträffande tillämpligheten av den nya förvaltningslagen att gälla även enligt *folkomröstningslagen*.

En liknande ordning gäller också enligt *lagen (1982: 943) om kyrkomötet* (omtryckt 1985: 892). Denna lag får emellertid ändras endast efter yttrande av kyrkomötet. Frågan om eventuella ändringar i den lagen bör därför tas upp i särskild ordning.

Vissa andra myndigheter m. m.

Enligt 9 kap. 3 § *lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg* (omtryckt 1983: 463) överklagas tullverkets beslut om vattenföro-

reningsavgift m. m. hos den tingsrätt som är sjörättsdomstol i den ort där den tullmyndighet som meddelat det överklagade beslutet har sitt säte. Besvärshandlingen ges in till tingsrätten. Jag förordar att man går över till den nya förvaltningslagens ordning för överklagande, vilket innebär att en skrivelse med överklagande ges in till tullverket, som också blir den instans som prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid.

I *kommunallagen* (1977: 179) och *lagen* (1982:1052) om församlingar och kyrkliga samfund finns bestämmelser om *kommunalbesvär*. Detta rättsmedel innebär att beslut av kommunala församlingar, nämnder m. m. får överklagas av kommunmedlemmar till kammarrätten om inte annat är föreskrivet. I kommuner och landstingskommuner är det möjligt att inrätta en särskild kommunal besvärsnämnd som instans mellan övriga kommunala organ och kammarrätten i vissa slag av personalärenden. Överklagandet får endast grundas på vissa i lagen angivna omständigheter, vilket innebär att det överklagade beslutet prövas huvudsakligen ur formell synpunkt och ur laglighetssynpunkt.

I propositionen om ny förvaltningslag anförde jag att man borde överväga att ändra reglerna om kommunalbesvär i linje med ändringarna i förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen (prop. 1985/86: 80 s. 43). Denna fråga kommer att övervägas av en arbetsgrupp inom civildepartementet. Tills vidare bör man därför på det kommunala och kyrkokommunala området behålla den nuvarande ordningen för kommunalbesvär, nämligen att skrivelsen med överklagandet ges in till överinstansen, som prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid.

Inom *taxeringsprocessen* gäller att beslut av taxeringsnämnd, lokal skattemyndighet m. m. överklagas till länsrätten (73 § taxeringslagen 1956: 623, omtryckt 1971: 399). Därvid gäller den nuvarande ordningen enligt förvaltningslagen och förvaltningsprocesslagen att skrivelsen med överklagandet ges in till överinstansen. Frågan om att även här gå över till en annan ordning kommer inom kort att anmälas av chefen för finansdepartementet.

Beslut av en fastighetsbildningsmyndighet får enligt 15 kap. *fastighetsbildningslagen* (1970: 988; omtryckt 1971: 1035) överklagas till fastighetsdomstol. Skrivelsen med överklagandet ges enligt vad som särskilt föreskrivs i lagen in till överinstansen. Fastighetsbildningsutredningen har i betänkandet (SOU 1986: 29) Fastighetsbildning (s. 130 f.) föreslagit att man skall lägga om förfarandet så att överklagandet ges in till fastighetsbildningsmyndigheten. Förslaget remissbehandlas f. n. Med hänsyn till det sagda bör frågan om en ändring av den rådande ordningen tas upp vid en senare tidpunkt.

Möjliga att överklaga är inte bara sådana beslut som innebär att en myndighet prövar ett ärende i sak. Man kan också *överklaga beslut om avvisning* av för sent gjorda överklaganden. I den nya förvaltningslagen finns en bestämmelse (30 §) som innebär att frågan om överklagande har gjorts i rätt tid kan prövas i två instanser: beslutsmyndigheten och en högre instans. Men lagen anger inte vilken myndighet som är överinstans.

Överinstansen i avvisningsfrågan bör vara densamma som i huvudsaken. De överklagandebestämmelser som finns på olika håll i lagstiftningen kan ofta anses innebära att de reglerar inte bara instansordningen i huvud-

saken utan också vilken myndighet som är överprövningsinstans i frågor om avvísning av för sent gjorda överklaganden. Bestämmelserna är emellertid oenhetliga och ger ibland utrymme för tvekan på denna punkt.

En genomgång av alla dessa bestämmelser om överklagande är inte möjlig att göra inom ramen för detta lagstiftningsärende, eftersom också andra frågor om vilka beslut som kan överklagas då skulle behöva övervägas i många fall där nuvarande regler är oklara.

I stället bör i tydlighetens intresse i förvaltningslagen föreskrivas att beslut om avvísning av för sent gjorda överklaganden får överklagas i samma ordning som beslutet i huvudsaken. Ett tillägg av den innebörden bör göras i 30 §.

Jag skall avslutningsvis i detta avsnitt beröra användningen av *termen besvär*. Denna term har utmönstrats ur den nya förvaltningslagen. I stället används den för allmänheten mera lättfattliga beteckningen överklagande. På sikt bör enligt min mening termen besvär tas bort även från andra författningar inom förvaltningslagens tillämpningsområde. Det skulle dock föra för långt att göra detta i ett sammanhang eftersom detta skulle kräva ändringar i ett mycket stort antal lagrum. Jag förordar därför att ordet besvär tas bort enbart i vissa fall då ordet förekommer i anslutning till lagrum, som bör ändras av någon annan anledning. På samma sätt bör man i fortsättningen avlägsna ordet besvär ur författningarna allt eftersom tillfälle ges i olika lagstiftningsärenden.

För tydlighetens skull vill jag påpeka att termen besvär finns kvar i förvaltningsprocesslagen och även efter den nya förvaltningslagens ikraftträdande används för att beteckna ett överklagande hos en förvaltningsdomstol. Likaså kommer begreppet kommunalbesvär att vara kvar tills vidare. Även i rättegångsbalken, som gäller de allmänna domstolarna, används ordet besvär.

2.2 Förfarandet vid överklagande av beslut av vissa enskilda organ

Mitt förslag: De regler om överklagande av beslut av vissa bolag och andra enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter, som finns i en del speciallagar och andra författningar, anpassas i möjligaste mån till den ordning för överklagande av myndighetsbeslut som föreskrivs i den nya förvaltningslagen. Reglerna om överklagande av enskilda organs beslut skall finnas i speciallagstiftningen och alltså inte i förvaltningslagen. I väntan på en närmare genomgång av den nuvarande regleringen i ämnet införs en särskild lag om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter.

Bakgrunden till mitt förslag: Den offentliga verksamheten bedrivs i regel av statliga och kommunala organ. Enligt 11 kap. 6 § regeringsformen får dock förvaltningsuppgifter överlämnas till bolag, föreningar, samfällig-

heter, stiftelser eller enskilda individer. Om förvaltningsuppgiften innefattar myndighetsutövning, krävs att överlämnandet sker med stöd av lag.

Offentliga förvaltningsuppgifter har överlämnats till enskilda organ i inte obetydlig utsträckning. Motivet till detta har växlat. Ibland har motivet varit att åstadkomma en så enkel och billig form som möjligt för en viss verksamhet. I andra fall har man använt metoden för att få till stånd ett permanent samarbete mellan det allmänna och andra intressenter. Även behov av affärsmässighet, större rörelsefrihet, mer självständighet och friare lönesättning har åberopats i sammanhanget.

Normalt kan beslut av enskilda organ inte överklagas till någon myndighet. Jag bortser här från möjligheterna att angripa vissa beslut genom klandertalan e. d. vid allmän domstol. När det gäller sådana enskilda organ som har uppgifter som innefattar myndighetsutövning eller liknande finns dock i vissa fall möjlighet till överklagande. Jag skall ge några exempel på detta.

1. Vissa aktiebolag är s. k. riksprovplatser enligt lagstiftningen om obligatorisk kontroll genom teknisk provning. Det gäller t. ex. AB Svensk Bilprovning. Detta bolag beslutar bl. a. i frågor om obligatorisk kontrollbesiktning enligt *fordonskungörelsen* (1972: 595; omtryckt 1982: 12). Bestämmelser om överprövning av dessa beslut finns i 115 och 116 §§ (ändrade senast 1983: 116). Ägaren av ett fordon får begära trafiksäkerhetsverkets prövning av körförbud som bolaget har meddelat. Ett beslut av bolaget vid besiktning enligt 55 § (typbesiktning) får överklagas till trafiksäkerhetsverket. Bolagets beslut enligt 62 a § (förbud att utfärda typintyg m. m.) får överklagas till regeringen.

2. De erkända arbetslöshetskassorna är organiserade som föreningar knutna till den fackliga organisationen. Kassorna beslutar om ersättning vid arbetslöshet enligt föreskrifter i *lagen* (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring (omtryckt 1982: 432). En kassa kan också besluta att avstänga en person från ersättning bl. a. om han avvisar ett erbjudet arbete. I 96 a–b §§ finns utförliga bestämmelser om kassans skyldighet att ompröva sina egna beslut. Bestämmelser om överklagande finns i 97–99 §§. Kassans beslut får överklagas till arbetsmarknadsstyrelsen. Skrivelsen med överklagandet ges in till kassan. Om skrivelsen ges in direkt till arbetsmarknadsstyrelsen, skall överklagandet ändå prövas, förutsatt att skrivelsen kommer in dit före överklagandetidens utgång. Beträffande överklagandetidens längd hänvisar *lagen* om arbetslöshetsförsäkring till 1971 års förvaltningslag, såvitt gäller kassans beslut.

3. Utanför myndigheternas krets står också Sveriges exportråd. I 1 § *lagen* (1975: 490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m. (omtryckt 1981: 630) får exportrådet besluta om bl. a. handelssekreterarnas anställnings- och arbetsvillkor (med vissa undantag) och om statliga bidrag till språkutbildning med inriktning på affärsspråk. Enligt 2 § skall 1971 års förvaltningslag tillämpas vid exportrådets handläggning av ärenden enligt 1 §. I fråga om överklagande av exportrådets beslut hänvisas till 18 § allmänna verksstadgan (1965: 600). Där sägs bl. a. att en myndighets beslut får överklagas till regeringen.

4. Notarius publicus är en offentlig institution vars verksamhet går ut på att man genom den skall kunna få ett officiellt bevis om vissa faktiska förhållanden. Verksamheten utövas av enskilda uppdragstagare. Genom en särskild bestämmelse i 1 kap. 8 § *sekretesslagen* (1980: 100; omtryckt 1985: 1059) har offentlighetsprincipen gjorts tillämplig på dels notarius publicus, dels AB Svensk Bilprovning såvitt avser bolagets verksamhet för officiell provning av fordon. Enligt bestämmelsen skall tryckfrihetsförordningens regler om rätt att ta del av handlingar hos myndigheter gälla också hos dessa enskilda organ. Regler om rätt att överklaga beslut att inte lämna ut en allmän handling finns i 15 kap. 7 och 8 §§ *sekretesslagen*. Om notarius publicus eller AB Svensk Bilprovning meddelar ett sådant beslut, får beslutet enligt dessa regler överklagas till kammarrätten.

5. Enligt *lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslönersättning* kan enskilda organ besluta om statsbidrag till permitteringslön. Arbetsgivare får enligt 3 § överklaga sådana beslut till arbetsmarknadsstyrelsen. I fråga om överklagandetid hänvisas till 1971 års förvaltningslag.

6. *Lagen (1985: 1104) om skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål* kräver bl. a. att tillstånd inhämtas från Stiftelsen Nordiska museet innan vissa slag av föremål förs ut ur landet. Enligt 13 § skall 1971 års förvaltningslag tillämpas då stiftelsen handlägger sådana ärenden. Stiftelsens beslut får enligt 14 § överklagas till kammarrätten.

7. Enligt 20 § *förordningen (1986: 428) om prisreglering på fiskets område* prövar Svensk fisk, ekonomisk förening frågor om stöd i marknadsreglerande syfte inom ramen för prisregleringen på fiskets område. Föreningens beslut får enligt 31 § överklagas hos statens jordbruksnämnd.

De nu nämnda exemplen visar att bestämmelserna om överklagande av enskilda organs beslut är oenhetliga. Bestämmelserna i en del författningar (exemplen nr 1, 4 och 7) säger inte mer än att vissa beslut av ett enskilt organ får överklagas och att en viss myndighet har till uppgift att pröva överklagandena. Dessa bestämmelser reglerar inte frågan inom vilken tid eller till vilken instans ett överklagande skall ges in, och inte heller vad följden blir om överklagandet kommer in för sent, utan måste anses bygga på att det finns allmänna grundregler om detta att falla tillbaka på.

Allmänna grundregler om hur beslut överklagas finns f. n. i 1971 års förvaltningslag (12 §). Enligt dessa regler skall en skrivelse med överklagande ges in till den högre instansen. Det skall ske inom tre veckor från det klaganden fick del av beslutet. Om skrivelsen kommer in för sent, skall överklagandet – med vissa undantag – inte tas upp till prövning.

Dessa regler i 1971 års lag gäller beslut av en "myndighet". Beträffande innebörden av lagens myndighetsbegrepp har i lagförarbetena uttalats att tjänstemän hos andra offentliga organ än myndigheter ibland på grund av författningsföreskrifter kan ha fått sådana befogenheter att de organisatoriskt och funktionellt blir att anse som offentliga förvaltningsmyndigheter. Som exempel nämns i propositionen besiktningsmän hos AB Svensk Bilprovning i fråga om bolagets obligatoriska kontrollverksamhet (prop. 1971: 30 s. 317). Förarbetena till 1971 års förvaltningslag kan alltså anses ge ett visst stöd för att lagens regler om hur man överklagar beslut av myndig-

heter skall tillämpas också vid överklagande av beslut av enskilda organ, om något annat inte är särskilt föreskrivet (jfr 1 § andra stycket).

Som har framgått finns det emellertid också författningar som när det gäller överklagande av ett enskilt organs beslut hänvisar till 1971 års förvaltningslag. Hänvisningarna varierar. Bl. a. förekommer det att en författning hänvisar till 1971 års lag när det gäller tiden för överklagande men utan att klargöra vilken instans skrivelsen med överklagandet skall ges in till (exempel nr 5). Även denna variant förutsätter tydligen att den allmänna regleringen i 1971 års lag, eller de principer som den ger uttryck åt, skall fylla ut bestämmelserna i specialförfattningen.

I andra fall är hänvisningen mer generell och anger inte bara överklagandetiden utan också vilken instans skrivelsen skall ges in till (exempel nr 3 och 6).

Ytterligare en variant som förekommer är att en författning, som hänvisar till 1971 års förvaltningslag när det gäller överklagandetiden, har egna regler om till vilken instans överklagandet skall ges in (exempel nr 2).

Skälen för mitt förslag: Den nya förvaltningslagen skall liksom den gamla tillämpas hos varje offentligt organ som kan karakteriseras som en förvaltningsmyndighet. I den nya lagen har begreppet förvaltningsmyndighet emellertid samma innebörd som i regeringsformen (prop. 1985/86:80 s. 57). Det innebär att lagen inte är tillämplig på organ som är organiserade i privaträttsliga former. Sådana organ är inte myndigheter, även om de har anförtrots offentliga förvaltningsuppgifter eller till och med myndighetsutövning enligt 11 kap. 6 § regeringsformen.

I förhållande till vad som avsågs vid tillkomsten av den gamla lagen innebär detta att tillämpningsområdet har begränsats något. Begränsningen sammanhänger med – som jag redan har varit inne på – att begreppet förvaltningsmyndighet i den gamla lagen var avsett att tolkas inte bara med hänsyn till organisatoriska förhållanden utan också med hänsyn till funktionella. Genom att begreppet i den nya lagen avses sammanfalla med regeringsformens myndighetsbegrepp, som är ett rent organisatoriskt begrepp, finns det inte längre något utrymme för att betrakta enskilda organ eller deras tjänstemän (t. ex. besiktningsmän hos AB Svensk Bilprovning) som förvaltningsmyndigheter i lagens mening (jfr prop. 1973:90 s. 232 f, prop. 1975/76:160 s. 134 f, prop. 1977/78:38 s. 41 och prop. 1979/80:2 del A s. 125 f).

Reglerna om överklagande av beslut av enskilda organ behöver alltså ses över med anledning av den nya förvaltningslagen. Detta är nödvändigt för att det inte skall uppstå luckor i regleringen av frågan till vilken instans och inom vilken tid ett överklagande skall ges in m. m. Man bör enligt min mening inte lita till en analog tillämpning av lagen då beslut av enskilda organ överklagas. Lagen innebär att vissa nya uppgifter läggs på den instans som har meddelat det överklagade beslutet. Bl. a. blir det en uppgift för den instansen att ta emot skrivelsen med överklagandet och pröva om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Denna uppgift innefattar myndighetsutövning och kan enligt 11 kap. 6 § regeringsformen inte överlämnas till ett enskilt organ annat än med stöd av lag. Vidare bör man givetvis se över de hänvisningar till den gamla lagen som finns på olika håll i lagstiftningen.

En utgångspunkt för översynen bör enligt min mening vara att reglerna för överklagande av enskilda organs beslut i möjligaste mån skall bringas i överensstämmelse med vad som gäller enligt den nya förvaltningslagen vid överklagande av myndighetsbeslut. För detta talar inte minst intresset av enkla och enhetliga regler. Många och invecklade regler om till vilken instans en klagande i olika sammanhang skall vända sig kan verka förvillande och ge upphov till förseningar och krångel i handläggningen.

Även om man alltså bör sträva efter enhetlighet går det knappast att undantagslöst reglera frågan om överklagande av enskilda organs beslut efter mönster av den nya förvaltningslagen. Avvikelser bör föreskrivas när särskilda skäl talar för det. Det enskilda organet måste t. ex. uppfylla vissa krav på tillgänglighet för att kunna ta emot skrivelser med överklaganden. Med hänsyn till de skiftande förhållanden som råder bör frågan i vad mån denna uppgift kan läggas på enskilda organ bedömas utifrån de förhållanden som gäller på varje specialområde. Uppgiften att pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid bör ligga på samma instans som skall ta emot skrivelsen med överklagandet (jfr prop. 1985/86: 80 s. 44).

De nödvändiga reglerna i ämnet bör i princip stå i de författningar där reglerna om instansordning finns, dvs. normalt i de specialförfattningar som också innehåller materiella regler på området. För detta talar framför allt att det blir bäst så från läsbarhetssynpunkt.

Från de utgångspunkter som har angetts nu har en genomgång av ett antal speciallagar m. m. gjorts i regeringskansliet. På grundval av genomgången bör nu bl. a. en del lagbestämmelser i ämnet ändras eller kompletteras med en hänvisning till den nya förvaltningslagens regler om hur beslut överklagas (se specialmotiveringen, avsnitt 4.27, 4.31, 4.53 och 4.57). Det har dock inte varit möjligt att i detta sammanhang gå igenom all den lagstiftning som kan behöva ses över. För en del författningar gäller vidare att de justeringar som bör göras lämpligen bör anstå till dess att ändringar görs av andra skäl. Samtidigt måste man naturligtvis säkerställa att det inte uppstår några luckor i regleringen när 1971 års förvaltningslag vid årsskiftet upphör att gälla och ersätts av den nya förvaltningslagen. För min del anser jag att det bästa är att det stiftas en särskild lag med regler för dessa fall (se specialmotiveringen, avsnitt 4.1).

Den nya lagen bör gälla sådana bolag, föreningar, stiftelser och andra enskilda organ som på statens uppdrag driver verksamhet och vars beslut kan överklagas till regeringen, en förvaltningsdomstol eller en förvaltningsmyndighet. Lagen bör inte innehålla andra regler än de som är absolut nödvändiga. De bestämmelser som behövs är sådana som reglerar hur beslut överklagas, till vilken instans en skrivelse med överklagande av ett enskilt organs beslut skall ges in, inom vilken tid det skall ske, vilken instans som avgör om skrivelsen har kommit in i rätt tid och vilken verkan det får, om skrivelsen kommer in för sent eller till fel instans. Reglerna i lagen bör lämpligen utformas efter mönster av 12 § 1971 års förvaltningslag och alltså innebära att den nuvarande ordningen för överklagande behålls som en reservordning i väntan på en fullständig översyn av reglerna i ämnet. För att bestämmelserna i lagen skall få den avsedda karaktären av utfyllande reglering bör de inte tillämpas om det finns avvikande be-

stämmelser i andra lagar, i förordningar eller i författningar som någon förvaltningsmyndighet har beslutat med stöd av vederbörligt bemyndigande.

När det gäller tillämpningsområdet för en sådan lag vill jag särskilt framhålla följande. Som har framgått av min bakgrundsteckning kan vissa beslut av notarius publicus och AB Svensk Bilprovning överklagas enligt sekretesslagen. Det gäller beslut att inte lämna ut en handling. Sekretesslagen anger att besluten kan överklagas och att det är kammarrätten som prövar sådana överklaganden. Med anledning av den nya förvaltningslagen behöver dessa bestämmelser kompletteras med bl. a. regler om till vilken instans överklagandeskrivelsen skall ges in och inom vilken tid det skall ske. I enlighet med vad jag nyss har sagt skulle utgångspunkten vara att man utformar reglerna efter mönster av den nya förvaltningslagen. Jag anser dock att denna anpassning bör anstå något när det gäller sekretesslagen.

Huvudskälet till min bedömning är att kommunalföretagskommittén i betänkandet (SOU 1983: 61) Handlingsoffentlighet utanför myndighetsområdet har föreslagit att principen om allmänna handlingars offentlighet utvidgas till att gälla även för flera andra enskilda organ med myndighetsutövande och liknande uppgifter. Även dessa organs beslut skall enligt kommitténs förslag kunna överklagas enligt bestämmelserna i sekretesslagen. Jag avser att inom kort lägga fram förslag till ändringar i sekretesslagen på grundval av kommitténs betänkande och remissyttrandena över det. I väntan på statsmakernas ställningstagande till dessa förslag bör den nuvarande ordningen för överklagande av beslut av notarius publicus och AB Svensk Bilprovning inte ändras i sak. Den nya lagen bör därför täcka även dessa fall.

2.3 Omröstnings- och reservationsregler

Mitt förslag: I den mån omröstningsförfarande och reservationsrätt har reglerats i lag anpassas regleringen till ordningen i den nya förvaltningslagen på följande sätt. För vanliga förvaltningsmyndigheter kan omröstnings- och reservationsreglerna i regel upphävas, vilket innebär att förvaltningslagens regler om kollektiv omröstningsmetod och om rätt att reservera sig mot beslut skall tillämpas. För marknadsdomstolen och domstolsliknande nämnder hänvisas i stället till rättegångsbalkens kollegiala omröstningsregler.

Skälen för mitt förslag: Inom förvaltningen används i huvudsak två omröstningsmetoder. Den ena kan kallas den kollektiva omröstningsmetoden eller riksdagsmetoden. Den innebär att ordföranden framställer ett eller flera förslag, som kan besvaras med ja eller nej. Ledamöterna röstar först enligt ett acklamationsförfarande, varefter ordföranden tillkännager vilken utgången blivit. Om en ledamot begär det, skall omröstning ske. De olika förslagen ställs då mot varandra i tur och ordning. Utgången bestäms av vilket förslag som får enkel majoritet. Den andra metoden benämns den

kollegiala eller domstolsmetoden. Enligt denna tillkännager ledamöterna sin mening i tur och ordning. Vid röstsammanräkningen segrar den mening som fått fler röster än någon annan. Vid lika röstetal gäller den mening som ordföranden röstat för. I vissa fall kan dock tillämpas en ordning som i princip innebär att vid lika röstetal den mening vinner, som är förmånligast för den enskilde.

En generell reglering av omröstningsförfarandet hos förvaltningsmyndigheter har tidigare saknats. I den nya förvaltningslagen (18 §) slås dock fast att den kollektiva metoden skall användas i första hand (prop. 1985/86: 80 s. 29 ff).

Inte heller rätten att reservera sig mot myndighetens beslut har tidigare reglerats generellt. Enligt 19 § nya förvaltningslagen gäller dock att den som deltar i ett beslut som fattas av flera gemensamt har rätt att låta anteckna en avvikande mening. Den som inte gör det skall anses ha biträtt beslutet. Även föredraganden och andra tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet har rätt att få avvikande mening antecknad (prop. 1985/86: 80 s. 34 ff).

Enligt 3 § förvaltningslagen kan lagens bestämmelser sättas åt sidan av regler i en annan lag eller en förordning. I förarbetena till förvaltningslagen har jag förutskickat att det på vissa områden kan finnas skäl att ha avvikande regler som innebär att den kollegiala omröstningsmetoden tillämpas. Jag har därvid bl. a. pekat på en del statliga nämnder, som har en funktion och organisation som liknar domstolarnas (prop. 1985/86: 80 s. 32). Riksdagen gjorde inga invändningar mot detta uttalande.

När generella regler för omröstning och reservationsrätt nu införs genom den nya förvaltningslagen blir åtskilliga föreskrifter om dessa frågor i andra författningar onödiga och kan upphävas. I några fall kan det dock, som nämnts, finnas skäl att behålla en särskild reglering. En genomgång av de omröstnings- och reservationsregler som gäller på förvaltningsområdet visar att det stora flertalet av dessa regler finns i myndighetsinstruktioner och andra författningar, som kan ändras utan riksdagens medverkan. När det gäller de omröstnings- och reservationsregler som återfinns i lag kan följande anföras.

Utgångspunkten när det gäller omröstningsregler i fråga om domstolsliknande nämnder bör vara den redan redovisade, nämligen att man även fortsättningsvis bör tillämpa den kollegiala metoden. Denna metod används hos domstolarna och torde vara den lämpligaste för beslutsfattande på det området. I lagtexterna används ofta formuleringen, att som nämndens beslut gäller den mening som de flesta förenar sig om eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder. Liknande formuleringar används emellertid i instruktionerna för åtskilliga myndigheter som tillämpar den kollektiva omröstningsmetoden. Formuleringen kan alltså tolkas på olika sätt. Enligt min mening bör den för de domstolsliknande nämndernas del ersättas med en direkt hänvisning till tillämpliga delar av omröstningsreglerna i tvistemål enligt rättegångsbalken, där den kollegiala metoden regleras utförligt. Det jag sagt nu gäller värnpliktsnämnden (30 § värnpliktslagen 1941: 967; omtryckt 1969: 378), vapenfrinämnden (11 § lagen 1966: 413 om vapenfri tjänst), koncessionsnämnden för miljöskydd

(15 § miljöskyddslagen 1969: 387; omtryckt 1981: 420), resegarantinämnden (11 § resegarantilagen 1972: 204) och forskarskattenämnden (lagen 1984: 947 om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige). Det gäller även en domstol, nämligen marknadsdomstolen (10 § lagen 1970: 417 om marknadsdomstol m. m.; omtryckt 1984: 294). För andra domstolsliknande nämnder, vilkas omröstningsförfarande regleras i lag, är föreskrifterna om omröstning redan utformade på ett i allt väsentligt tillfredsställande sätt. I vissa av dessa fall bör dock reglerna justeras något. Det gäller överförmyndarnämnder (19 kap. 13 § föräldrabalken), kollektivtrafiknämnden (8 § lagen 1978: 440 om kollektivtrafiknämnd), och buss- och taxivärderingsnämnden (12 § lagen 1985: 450 om buss och taxivärderingsnämnden).

Reservationsrätten i de domstolsliknande nämnderna regleras regelmässigt i nämndernas instruktioner och behöver inte behandlas i detta sammanhang.

För myndigheter, där beslut fattas av flera gemensamt utan att myndigheten har domstolsliknande karaktär, kan såväl omröstningsregler som regler om reservationsrätt upphävas. Det betyder att föreskrifterna om omröstning och reservationsrätt i 18 och 19 §§ nya förvaltningslagen skall gälla hos myndigheterna. När det gäller omröstning kan det i vissa fall också bli aktuellt att tillämpa föreskrifterna i 15 kap. 7 § lagen (1976: 600) om offentlig anställning (omtryckt 1982: 100) och i 26 § anställningsförordningen (1965: 601; omtryckt 1984: 127) om omröstning i vissa personalfrågor.

2.4 Vissa ändringar i övrigt

Mitt förslag: Vissa regler i speciallagstiftningen om bl. a. jäv upphävs i fall där motsvarande regler i nya förvaltningslagen är direkt tillämpliga. Hänvisningar till förvaltningslagen ändras redaktionellt så att de avser den nya lagen. För vissa myndigheter som normalt fattar beslut med flera ledamöter införs möjlighet för ordförande e. d. att pröva frågor om överklagande av myndighetens beslut. Det införs inte någon motsvarighet för förvaltningsdomstolarnas del till den nya förvaltningslagens bestämmelser om begränsning av antalet instanser som prövar huruvida ett överklagande har kommit in i rätt tid.

Skälen för mitt förslag: Enligt 2 § 2 gamla förvaltningslagen gäller lagen inte i sådana ärenden hos en kommunal myndighet där besluten överklagas genom kommunalbesvär eller till en kommunal besvärsnämnd. Den gamla lagen tillämpas därför för kommunernas del endast i de ärenden som enligt en särskild föreskrift får överklagas genom förvaltningsbesvär. För åtskilliga kommunala organ innehåller emellertid speciallagstiftningen föreskrifter enligt vilka vissa angivna lagrum i förvaltningslagen skall tillämpas även i ärenden som överklagas genom kommunalbesvär. I all synner-

het har bestämmelserna om jäv i 4 och 5 §§ förvaltningslagen gjorts tillämpliga på detta sätt.

I den nya förvaltningslagen är endast vissa paragrafer, nämligen 13–30 §§, undantagna från tillämpningen i ärenden som överklagas genom kommunalbesvär. Bestämmelser om detta finns i 31 §. Det betyder att övriga bestämmelser, bland dem föreskrifterna om jäv i 11 och 12 §§, tillämpas i alla slag av kommunala nämndärenden. De flesta av de nyss nämnda föreskrifterna i speciallagstiftningen har därför blivit onödiga och kan upphävas.

Jag går härfter över till en fråga om möjlighet för *en befattningshavare att pröva frågor om överklagande* av myndigheternas beslut när beslut i regel skall fattas av flera. Den nya förvaltningslagens ordning för överklagande (23–25 §§) innebär att nya uppgifter har lagts på den myndighet vars beslut överklagas. Vissa av dessa är av expeditionell natur, såsom att ta emot skrivelsen med överklagandet. Andra uppgifter innefattar däremot ett beslutsfattande. Sålunda skall myndigheten pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid och eventuellt avvisa överklagandet. I prövningen ligger också ett ställningstagande till om den inkomna skrivelsen över huvud taget innehåller ett överklagande. Om ett överklagande har skett i rätt tid, måste myndigheten ta ställning till om skrivelsen genast skall överlämnas till överinstansen eller om man först bör utarbeta ett yttrande som bifogas. Man måste också pröva om det finns skäl att myndigheten själv rättar det överklagade beslutet (jfr 27 §). Det kan också bli aktuellt att lämna över skrivelsen till en annan myndighet om den givits in till fel myndighet.

De flesta av dessa uppgifter måste lösas snabbt och det bör därför finnas möjlighet för en ordförande e. d. att pröva frågor om överklagande. De flesta regler om sådan delegation av beslutsfattande finns i myndigheternas instruktioner och kan ändras utan riksdagens medverkan i de fall det behövs. För några myndigheter finns dock sådana bestämmelser i lag. I de fall då dessa bestämmelser f. n. inte är utformade så att prövningen i fråga om överklagande kan delegeras bör regler om detta införas.

Speciallagstiftningen innehåller åtskilliga *hänvisningar till gamla förvaltningslagen* eller vissa bestämmelser i denna. I de flesta fall saknas anledning att göra några ändringar i sak. Givetvis bör dock hänvisningarna ändras redaktionellt så att de avser den nya förvaltningslagen.

Slutligen skall jag beröra en fråga om *rätten att överklaga vissa avvisningsbeslut*. Enligt 30 § nya förvaltningslagen gäller att om en skrivelse med överklagande har avvisats på grund av att den har kommit in för sent och om avvisningsbeslutet efter överklagande prövats av en högre instans, den högre instansens beslut i frågan inte får överklagas. Bestämmelsen innebär att antalet instanser som prövar frågan om ett överklagande har skett i rätt tid har begränsats till två, nämligen beslutsmyndigheten och en högre instans. Bakgrunden till paragrafen, som saknar motsvarighet i den gamla lagen, är bl. a. en strävan att befria regeringen från att pröva ärenden som kan prövas av flera instanser under regeringen och som inte kräver ett ställningstagande från regeringen som politiskt organ. Frågan om ett överklagande har kommit in i rätt tid har också ansetts i regel vara så

okomplicerad, att en prövning i fler än två instanser har framstått som omotiverad (prop. 1985/86: 80 s. 53).

Bestämmelsen i 30 § gäller endast om den högre instansen är en förvaltningsmyndighet. Som jag förutskickade i propositionen till förvaltningslagen (prop. 1985/86: 80 s. 54) har jag övervägt om en liknande regel bör införas då överinstansen är en länsrätt. Jag har emellertid funnit att vinsterna med en sådan lagändring knappast skulle bli särskilt stora. Inom taxeringsprocessen vore en sådan regel dessutom mindre lämplig med hänsyn till reglerna i taxeringslagen m. m. om besvär i särskild ordning. Reglerna innebär bl. a. att klaganden kan åberopa vissa grunder för att överklagandet, inom vissa gränser, skall tas upp till prövning trots att det kommit in efter utgången av ordinarie fullföljdstid. Härigenom kan frågan om ett överklagande har skett i rätt tid bli av en helt annan svårighetsgrad än vid överklagande i allmänhet. Jag har mot denna bakgrund efter samråd med cheferna för social- och finansdepartementen kommit fram till att någon motsvarighet till 30 § förvaltningslagen inte bör införas för förvaltningsdomstolarnas del.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har sagt har det inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter,
2. lag om ändring i föräldrabalken,
3. lag om ändring i konkurslagen (1921: 225),
4. lag om ändring i värnpliktslagen (1941: 967),
5. lag om ändring i lagen (1944: 475) om arbetslöshetsnämnd,
6. lag om ändring i byggnadsstadgan (1959: 612),
7. lag om ändring i civilförsvarslagen (1960: 74),
8. lag om ändring i varumärkeslagen (1960: 644),
9. lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riks försäkringsverkets fonder,
10. lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring,
11. lag om ändring i lagen (1964: 47) om krigshjälp,
12. lag om ändring i lagen (1964: 63) om kommunal beredskap,
13. lag om ändring i lagen (1966: 293) om beredande av slutna psykiatrisk vård i vissa fall,
14. lag om ändring i lagen (1966: 413) om vapenfri tjänst,
15. lag om ändring i patentlagen (1967: 837),
16. lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387),
17. lag om ändring i lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m.,
18. lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485),
19. lag om ändring i bostadsrättslagen (1971: 479),
20. lag om ändring i lagen (1971: 1078) om försvarsuppfinningar,
21. lag om ändring i resegarantilagen (1972: 204),
22. lag om ändring i vallagen (1972: 620),

23. lag om ändring i lagen (1972: 704) om kyrkofullmäktigval,
24. lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder,
25. lag om ändring i lagen (1973: 189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter,
26. lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349),
27. lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,
28. lag om ändring i bostadssaneringslagen (1973: 531),
29. lag om ändring i lagen (1973: 861) om lokal kristidsförvaltning,
30. lag om ändring i lagen (1974: 1082) om bostadsdomstol,
31. lag om ändring i lagen (1975: 490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m.,
32. lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.,
33. lag om ändring i lagen (1976: 600) om offentlig anställning,
34. lag om ändring i lagen (1976: 839) om statens va- nämnd,
35. lag om ändring i kommunallagen (1977: 179),
36. lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977: 792),
37. lag om ändring i lagen (1978: 234) om trafiknämnd,
38. lag om ändring i passlagen (1978: 302),
39. lag om ändring i hyresförhandlingslagen (1978: 304),
40. lag om ändring i lagen (1978: 440) om kollektivtrafiknämnd,
41. lag om ändring i familjebidraglagen (1978: 520),
42. lag om ändring i lagen (1979: 749) om Stockholms fondbörs,
43. lag om ändring i lagen (1980: 11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl.,
44. lag om ändring i bostadsansvinningslagen (1980: 94),
45. lag om ändring i utlänningslagen (1980: 376),
46. lag om ändring i lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg,
47. lag om ändring i socialtjänstlagen (1980: 620),
48. lag om ändring i lagen (1982: 352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt,
49. lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfundigheter,
50. lag om ändring i hälsoskyddslagen (1982: 1080),
51. lag om ändring i lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet,
52. lag om ändring i lagen (1984: 947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige,
53. lag om ändring i lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslöneersättning,
54. lag om ändring i lagen (1985: 450) om buss- och taxivärderingsnämnden,
55. lag om ändring i lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl.,
56. lag om ändring i skollagen (1985: 1100),
57. lag om ändring i lagen (1985: 1104) om skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål,

58. lag om ändring i lagen (1986: 140) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring,
 59. lag om ändring i förvaltningslagen (1986: 223).

4 Specialmotivering

I de framlagda lagförslagen har gjorts åtskilliga rent redaktionella ändringar. Dessa kommenteras inte i det följande.

4.1 Förslaget till lag om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter

1 §

Första stycket reglerar lagens tillämplighet. Lagen är tillämplig på enskilda organ, vilkas beslut enligt särskilda bestämmelser får överklagas till regeringen, en förvaltningsdomstol eller en förvaltningsmyndighet. Ett enskilt organ kan vara ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ. Närmast avses sådana enskilda organ, till vilka förvaltningsuppgifter har överlämnats med stöd av 11 kap. 6 § regeringsformen.

För att ett beslut av ett sådant enskilt organ skall få överklagas till en myndighet krävs en särskild föreskrift om detta i en författning. Exempel på sådana föreskrifter har givits i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2). Lagen tar sikte på överklagandebestämmelser av förvaltningsrättslig natur. Däremot är lagen inte tillämplig när det gäller rättsmedel av annat slag, såsom klandertalan vid allmän domstol mot beslut av bolagsstämma.

Andra stycket reglerar hur lagen förhåller sig till konkurrerande bestämmelser i andra författningar. Den innebär att en avvikande regel i lag, förordning eller författning, som en förvaltningsmyndighet har beslutat med stöd av givet bemyndigande, tar över. Om det i en specialförfattning exempelvis föreskrivs att förvaltningslagen tillämpas hos ett visst enskilt organ innebär det alltså bl. a. att reglerna i 23–25 §§ förvaltningslagen om hur beslut överklagas skall tillämpas i fråga om överklagbara beslut av organet.

2 §

Paragrafen reglerar hur överklagandet skall gå till. Av *första stycket* följer bl. a. att överklagandet skall vara skriftligt. Bestämmelsen överensstämmer i sak med 23 § första stycket i den nya förvaltningslagen.

I *andra stycket* regleras överklagandetid och vart skrivelsen med överklagande skall ges in. Tiden för överklagande är, liksom enligt både den gamla och den nya förvaltningslagen, tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Skrivelsen med överklagandet skall ges in till den myndighet som skall pröva överklagandet. Regeln innebär att man behåller den gamla förvaltningslagens ordning för de fall som omfattas av förevarande lag. Detta skall ses mot bakgrund av att lagen kommer att få tillämpning på enskilda organ av skiftande slag som t. ex. inte alltid kan förutsät-

tas vara tillgängliga för att ta emot överklaganden. I samband med att reglerna i olika specialförfattningar ses över får som angetts i den allmänna motiveringen prövas om man på olika områden kan gå över till den nya förvaltningslagens system, dvs. att överklagandet ges in till beslutsorganet.

3 §

I paragrafen behandlas prövningen av om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid. Reglerna överensstämmer i sak nära med 12 § tredje stycket gamla förvaltningslagen.

Frågan om skrivelsen med överklagandet har kommit in i rätt tid prövas enligt *första stycket* av den myndighet till vilken skrivelsen med överklagandet skall ges in, dvs. normalt den myndighet som skall pröva överklagandet i sak. Myndigheten har därvid att tillämpa reglerna i paragrafen i stället för motsvarande regler i 24 § nya förvaltningslagen eller 7 § förvaltningsprocesslagen. Om skrivelsen har kommit för sent skall myndigheten avvisa den. Bestämmelser om när en handling skall anses ha kommit in till en myndighet finns i 10 § förvaltningslagen och 44 § förvaltningsprocesslagen. I två undantagsfall enligt *andra och tredje styckena* skall skrivelsen dock inte avvisas. Det ena fallet är att förseningen beror på att det enskilda organet har lämnat klaganden en felaktig fullföljdshänvisning. Det andra fallet är att skrivelsen inom överklagandetiden har kommit in till det enskilda organet. Klaganden kan t. ex. av misstag ha givit in skrivelsen dit. Det enskilda organet skall i sådana fall överlämna skrivelsen till den myndighet som skall pröva överklagandet. Skyldigheten att lämna uppgift om inkomstdag enligt sista meningen kan t. ex. fullgöras genom att det enskilda organet datumstämplar skrivelsen innan denna sänds vidare till myndigheten.

Ikraftträdande m. m.

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt med den nya förvaltningslagen. Den skall vara tillämplig bara på beslut som meddelas efter ikraftträdandet. I fråga om äldre beslut skall äldre bestämmelser alltså tillämpas, dvs. ibland den gamla förvaltningslagen.

4.2 Förslaget till lag om ändring i föräldrabalken

I 19 kap. 12 §, som föreslås bli upphävd, anges att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos överförmyndare och överförmyndarnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödigt av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

I första stycket av 19 kap. 13 § har en särskild regel om reservationsrätt för ledamöter och föredragande i överförmyndarnämnd tagits bort, eftersom reservationsrätten följer av 19 § nya förvaltningslagen (se avsnitt 2.3). En hänvisning till detta lagrum har införts i stället för att det inte skall behöva uppstå tvekan om 19 § förvaltningslagen skall tillämpas av nämnden, med hänsyn till att nämnden i fråga om omröstning tillämpar rättegångsbalkens regler.

I 19 kap. 13 § andra stycket har en hänvisning till den gamla förvaltningslagens regler om beslutsmotivering tagits bort. En hänvisning till motsvarande regler i 20 § nya förvaltningslagen är överflödig.

4.3 Förslaget till lag om ändring i konkurslagen (1921: 225)

I 208 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya förvaltningslagen.

4.4 Förslaget till lag om ändring i värnpliktslagen (1941: 967)

I 11 § har andra stycket med omröstningsregel för inskrivningsnämnderna tagits bort. Det innebär att nämnderna skall tillämpa omröstningsreglerna i 18 § nya förvaltningslagen (se avsnitt 2.3).

I 30 § fjärde stycket har en särskild omröstningsregel för värnpliktsnämnden ersatts med en föreskrift om att nämnden skall tillämpa rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål (se avsnitt 2.3).

4.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (1944: 475) om arbetslöshetsnämnd

Ändringen i 5 § innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild arbetslöshetsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.6 Förslaget till lag om ändring i byggnadsstadgan (1959: 612)

Ändringen i 3 § innebär att tredje stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en byggnadsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.7 Förslaget till lag om ändring i civilförvarslagen (1960: 74)

Ändringen i 41 § 2 mom. innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild civilförvarsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.8 Förslaget till lag om ändring i varumärkeslagen (1960: 644)

Enligt 1 § lagen (1977: 729) om patentbesvärsrätten upptar patentbesvär-

rätten som förvaltningsdomstol besvär över beslut av patent- och registreringsverket enligt vad som föreskrivs i varumärkeslagen (1960: 644) och vissa andra angivna författningar. Den som vill överklaga ett beslut av verket skall betala en särskild avgift, s. k. besväravgift, vars belopp föreskrivs av regeringen (48 § varumärkeslagen). Avgiften är för närvarande 500 kr. Om avgiften inte betalas tas besvären inte upp till prövning (22 och 24 §§ varumärkesförordningen 1960: 648).

Den föreslagna ändringen i lagens 48 § innebär att skyldigheten att betala besväravgift avskaffas. Förslaget hänger samman med den skyldighet för patent- och registreringsverket att i vissa fall ompröva sina egna beslut i samband med överklagande, som följer av 27 § nya förvaltningslagen. Att behålla skyldigheten att betala besväravgift skulle kunna ge upphov till krångel i de fall då patent- och registreringsverket ändrar ett överklagat beslut i stället för att överlämna överklagandet till patentbesvärsrätten. Inkomstbortfallet kan kompenseras i samband med justering av andra avgifter inom patent- och registreringsverkets område.

Motsvarande ändring föreslås i fråga om patentlagen (1967: 837), se avsnitt 4.15, och mönsterskyddslagen (1979: 485), se avsnitt 4.18.

4.9 Förslaget till lag om ändring i reglementet (1961: 265) angående förvaltningen av riksförsäkringsverkets fonder

I andra stycket av 5 § har en särskild omröstningsregel för fondfullmäktige tagits bort. Det innebär att fullmäktige skall tillämpa omröstningsreglerna i 18 § förvaltningslagen (se avsnitt 2.3).

4.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

I 18 kap. 10 § tredje och fjärde styckena har särskilda regler om omröstning och reservationsrätt hos styrelsen för en allmän försäkringskassa tagits bort. Det innebär att styrelsen skall tillämpa reglerna om omröstning och reservationsrätt i 18 och 19 §§ förvaltningslagen (se avsnitt 2.3). På grund av hänvisningen i 18 kap. 21 § lagen om allmän försäkring till 10 § i samma kapitel gäller detta också för de socialförsäkringsnämnder som träder i funktion fr. o. m. år 1987.

En jämkning i 20 kap. 10 § tredje stycket görs av lagtekniska skäl såsom ändring i lagen (1986: 140) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring (se under 4.58).

Regeln i 20 kap. 13 § första stycket att en besvärshandling skall ges in till den myndighet som meddelat det överklagade beslutet har utgått. Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 47) om krigshjälp

I 6 § behandlas förfarandet hos de kommunala krigshjälpnämnderna. Ändringarna innebär att tredje och fjärde styckena upphävs. Tredje

stycket innehåller en hänvisning till den gamla förvaltningslagens regler om beslutsmotivering som numera får anses obehövlig. En hänvisning till motsvarande regler i 20 § nya förvaltningslagen har därför inte gjorts. Fjärde stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos nämnden. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1964: 63) om kommunal beredskap

I 5 § tredje stycket och 20 § tredje stycket har hänvisningar till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

Ändringen i 10 § innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild beredskapsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.13 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966: 293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall

Ändringarna i 6, 10, 34 a och 37 §§ innebär att hänvisningar till den gamla förvaltningslagen har ersatts med hänvisningar till den nya.

Vissa beslut av en läkare enligt lagen får överklagas hos utskrivningsnämnden. Nämnden prövar också frågor som första instans. Beslut av utskrivningsnämnden överklagas hos psykiatriska nämnden. En handling som är ställd till utskrivningsnämnden eller psykiatriska nämnden skall vidarebefordras utan granskning. Den sistnämnda regeln går mindre väl ihop med den nya ordningen för överklagande, som innebär att underinstansen skall pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid. Eftersom en översyn av lagstiftningen om psykiatrisk vård för närvarande pågår inom regeringskansliet bör frågan om utformningen av förfarandet vid överklagande behandlas i det sammanhanget. I avvaktan på resultatet av översynen bör därför den nuvarande ordningen för överklagande behållas, vilket innebär att en skrivelse med överklagande fortfarande ges in till överinstansen. Den nya 26 a § innehåller regler härom.

4.14 Förslaget till lag om ändring i lagen (1966: 413) om vapenfri tjänst

En särskild omröstningsregel för vapenfrinämnden i 11 § första stycket har ersatts med en föreskrift i ett nytt andra stycke om att nämnden skall tillämpa rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål (se avsnitt 2.3).

4.15 Förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967: 837)

Prop. 1986/87: 39

Ändringarna i 25 och 75 §§ motsvarar ändringarna i 48 § varumärkeslagen (1960: 644), se avsnitt 4.8.

4.16 Förslaget till lag om ändring i miljöskyddslagen (1969: 387)

Delegationsregeln i 11 § första stycket har kompletterats så att det blir möjligt för ordföranden att ensam handlägga frågor som har samband med överklagande av koncessionsnämndens beslut (se avsnitt 2.4).

I 14 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

Ändringen i 15 § innebär främst att andra stycket upphävs och ersätts med en föreskrift i första stycket att rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål skall tillämpas (se avsnitt 2.3). För ärenden om miljöskyddsavgift finns en särskild regel som säger att den lindrigaste meningen skall gälla vid lika röstetal (56 §).

Ändringarna i 60 och 61 §§ innebär främst att en skrivelse med överklagande av koncessionsnämndens beslut i mål om miljöskyddsavgift skall ges in till nämnden i stället för som hittills till hovrätten. Därmed uppnår man överensstämmelse med vad som gäller vid överklagande enligt den nya förvaltningslagen. Saken har behandlats i avsnitt 2.1.

4.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1970: 417) om marknadsdomstol m. m.

Föreskriften att marknadsdomstolen skall tillämpa omröstningsreglerna i rättegångsbalken har behandlats i avsnitt 2.3. Vidare föreskrivs att marknadsdomstolen, i likhet med arbetsdomstolen och bostadsdomstolen, själv bestämmer i vilken ordning ledamöterna skall rösta.

4.18 Förslaget till lag om ändring i mönsterskyddslagen (1970: 485)

Ändringarna i 22 och 47 §§ motsvarar ändringarna i 48 § varumärkeslagen (1960: 644), se avsnitt 4.8.

4.19 Förslaget till lag om ändring i bostadsrättslagen (1971: 479)

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.20 Förslaget till lag om ändring i lagen (1971: 1078) om försvarsuppfinningar

En regel i 3 § andra stycket om omröstning i granskningsnämnden för försvarsuppfinningar har tagits bort. Det innebär att nämnden skall tillämpa omröstningsreglerna i 18 § förvaltningslagen (se avsnitt 2.3).

4.21 Förslaget till lag om ändring i resegarantilagen (1972: 204)

Prop. 1986/87: 39

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.3.

4.22 Förslaget till lag om ändring i vallagen (1972: 620)

Ändringen i 3 kap. 2 § innebär att tredje stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en valnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödigt av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

I 15 kap. 4 § har tredje stycket tillförts en regel om att valprovsningsnämnden prövar om en besvärshandling har kommit in i rätt tid. Regeln innebär ett undantag från bestämmelserna i 24 § nya förvaltningslagen att den myndighet som har meddelat det överklagade beslutet prövar om överklagandet har kommit in i rätt tid. Motivet för detta undantag har behandlats i avsnitt 2.1.

I 15 kap. 4 § fjärde stycket har tagits in en regel om att bestämmelserna i 27 och 28 §§ nya förvaltningslagen om omprövning av beslut inte skall tillämpas. Även detta har motiverats i avsnitt 2.1.

Det kan anmärkas att termen besvär inte har utmönstrats ur 15 kap. 4 §, eftersom en samlad genomgång bör göras av alla de ställen i vallagen där termen förekommer. En sådan genomgång bör anstå tills vidare.

I 15 kap. 8 § tredje stycket har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ersatts av en till den nya lagen.

4.23 Förslaget till lag om ändring i lagen (1972: 704) om kyrkofullmäktigval

Ändringarna motsvarar ändringarna i vallagen, se under 4.22.

4.24 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 188) om arrendenämnder och hyresnämnder

Ändringarna har i huvudsak behandlats i avsnitt 2.1 och 2.4.

I fråga om 2 § andra stycket föreslås en komplettering som innebär att ordföranden i en arrendenämnd blir behörig att ensam pröva om ett överklagande har kommit in för sent (se avsnitt 2.4). Genom en hänvisning i 5 § tredje stycket blir bestämmelsen tillämplig även hos hyresnämnderna. I 23 § har tredje stycket ändrats så att ett beslut av hyresnämnden att avvisa ett för sent inkommet överklagande får överklagas hos bostadsdomstolen. Vidare har fjärde stycket ändrats så att en skrivelse med överklagande av sådana beslut i rättegångsfrågor, som räknas upp i tredje stycket, skall ges in till hyresnämnden i stället för som hittills överinstansen. När det gäller överklagande i sak regleras frågan om vart överklagandet skall ges in i de författningar, som räknas upp i första stycket i paragrafen. Motsvarande ändringar föreslås i dessa författningar.

Femte stycket av 23 § är nytt. Det reglerar hyresnämndens handläggning av skrivelser med överklaganden, såväl överklaganden i sak enligt första stycket som överklaganden i rättegångsfrågor enligt tredje stycket. Hyresnämnden skall handlägga överklagandet på motsvarande sätt som föreskrivs för tingsrätter i 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken.

Arrendenämndens beslut får överklagas till fastighetsdomstolen i de fall som anges i andra stycket av 23 a §. Ändringarna i tredje stycket i denna paragraf innebär att skrivelsen med överklagandet skall ges in till arrendenämnden i stället för som hittills fastighetsdomstolen. Beträffande nämndens handläggning av skrivelsen hänvisas till vad som gäller för tingsrätter enligt 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken.

Hänvisningarna i 23 och 23 a §§ till 52 kap. 2 och 4 §§ rättegångsbalken innebär följande. Hyresnämnden eller arrendenämnden skall pröva om skrivelsen med överklagandet har kommit in till nämnden inom överklagandetiden. Föreskrifter om när en handling skall anses ha kommit in till en myndighet finns i 10 § förvaltningslagen. Om skrivelsen har kommit för sent, skall nämnden avvisa den. Ett undantag finns dock för det fall att skrivelsen felaktigt har givits in till överinstansen, dvs. för hyresnämndens del bostadsdomstolen eller arbetsdomstolen och för arrendenämndens del fastighetsdomstolen. Överinstansen skall då överlämna skrivelsen till nämnden. Om nämnden finner att skrivelsen har kommit in till överinstansen före utgången av överklagandetiden skall den omständigheten att den kommit in för sent till nämnden inte föranleda att nämnden avvisar den. Om ett överklagande inte avvisas, skall nämnden översända handlingarna till överinstansen utan dröjsmål.

4.25 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 189) med särskilda hyresbestämmelser för vissa orter

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.26 Förslaget till lag om ändring i studiestödslagen (1973: 349)

Föreskrifterna i 8 kap. 39 § ger centrala studiestödsnämnden möjlighet att bestämma att preliminär avgift i fråga om återbetalning av studiemedel för visst avgiftsår inte skall utgå eller att avgiften skall nedsättas.

Ett beslut att preliminär avgift inte skall utgå eller skall sättas ned kan omprövas av nämnden enligt reglerna i fjärde stycket. Omprövningsmöjligheten infördes år 1983 för att man enkelt skulle kunna anpassa återbetalningen till snabba förändringar i den återbetalningsskyldiges inkomstförhållanden (jfr prop. 1981/82: 100, bil. 12 s. 615). Omprövning kan ske såväl i höjande som sänkande riktning.

Den ändring som nu föreslås i fjärde stycket innebär att man tar bort ett förbud mot omprövning om ansökningen kommit in efter utgången av andra året efter avgiftsåret. Ändringen innebär också att man tar bort ett förbud mot omprövning när den återbetalningsskyldige har överklagat. Detta innebär en anpassning till omprövningsreglerna i 27 § nya förvaltningslagen, som kompletterar omprövningsreglerna i studiestödslagen.

4.27 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring

Då beslut enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring överklagas gäller redan nu att skrivelsen med överklagandet ges in till den instans som har meddelat det överklagade beslutet. Däremot är det överinstansen som prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Denna ordning tillämpas både då ett beslut av en erkänd arbetslöshetskassa överklagas hos arbetsmarknadsstyrelsen och då arbetsmarknadsstyrelsens beslut överklagas hos försäkringsöverdomstolen eller regeringen.

Den nya lydelsen av 99 § innebär att förfarandet anpassas till den nya förvaltningslagens regler om hur beslut överklagas. Skälet för en sådan anpassning har behandlats i den allmänna motiveringen. De aktuella reglerna i förvaltningslagen innebär bl. a. att en skrivelse med överklagande ges in till den instans som har meddelat det överklagade beslutet och att den instansen prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. För allmänheten blir den nya ordningen knappast märkbar eftersom man även hittills har gett in överklagandeskrivelsen till beslutsinstansen.

I första stycket föreskrivs hur man överklagar beslut av en erkänd arbetslöshetskassa. Föreskrifterna innebär att reglerna om överklagande i 23–25 §§ förvaltningslagen skall tillämpas i stället för reglerna i den föreslagna nya lagen om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter.

Att samma regler i förvaltningslagen skall tillämpas även då ett beslut av arbetsmarknadsstyrelsen överklagas följer av att förvaltningslagen är direkt tillämplig hos arbetsmarknadsstyrelsen.

4.28 Förslaget till lag om ändring i bostadssaneringslagen (1973: 531)

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.29 Förslaget till lag om ändring i lagen (1973: 861) om lokal kristidsförvaltning

Den föreslagna ändringen i 5 § innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild kristidsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödiga av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

I 10 § andra stycket har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.30 Förslaget till lag om ändring i lagen (1974: 1082) om bostadsdomstol

Ändringen i 18 § innebär att första och andra styckena upphävs. I dessa föreskrivs för närvarande bl. a. att bostadsdomstolen skall avvisa en skri-

velse med överklagande, som kommit in för sent. Ändringen hänger samman med mitt förslag att också inom hyresprocessen skall gälla att ett överklagande skall ges in till den instans som har meddelat det överklagade beslutet. Denna instans skall också pröva de frågor som nämns i första stycket. Saken har behandlats i avsnitt 2.1.

4.31 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975: 490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m.

Ändringen i 2 § innebär att en hänvisning till den gamla förvaltningslagen har ändrats till att avse den nya förvaltningslagen. Denna lag skall enligt paragrafen tillämpas vid handläggningen hos exportrådet av de ärenden som avses i lagens 1 §.

Rådets beslut får med stöd av paragrafens andra mening överklagas till regeringen. Hänvisningen till förvaltningslagen innebär bl. a. att reglerna i 23–25 §§ den lagen tillämpas vid överklagandet och att ordningen för överklagande av exportrådets beslut alltså läggs om. En skrivelse med överklagande skall i fortsättningen ges in till exportrådet, som också prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Förvaltningslagens regler tar över reglerna i den föreslagna nya lagen om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Skälen för en sådan anpassning till den nya förvaltningslagens ordning har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

4.32 Förslaget till lag om ändring i lagen (1975: 1132) om förvärv av hyresfastighet m. m.

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.33 Förslaget till ändring i lagen (1976: 600) om offentlig anställning

I 14 kap. 10 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.34 Förslaget till lag om ändring i lagen (1976: 839) om statens va-nämnd

Ändringen i 6 § har behandlats i avsnitt 2.4.

Bestämmelserna i 16 § andra och tredje styckena har utan sakliga ändringar förts samman till ett nytt andra stycke.

Tredje stycket är nytt och innehåller en föreskrift om att förvaltningslagens regler om omprövning av beslut inte skall tillämpas hos nämnden, se avsnitt 2.1.

Ändringarna i 20 och 21 §§ inneöar att en skrivelse med överklagande av va-nämndens beslut skall ges in till nämnden i stället för som hittills till hovrätten. Därigenom uppnår man överensstämmelse med vad som gäller

vid överklagande enligt den nya förvaltningslagen. Saken har behandlats i avsnitt 2.1.

En skrivelse med överklagande skall enligt 20 § andra stycket ges in till nämnden. Överklagandetiden är liksom hittills tre veckor. I övrigt tillämpas enligt 21 § reglerna i rättegångsbalken om tvistemål och besvär beträffande nämndens uppgifter i samband med överklagande och beträffande rättegången i hovrätten. Därav följer bl. a. att det ankommer på nämnden att pröva om skrivelsen har kommit in i rätt tid. I annat fall skall nämnden avvisa skrivelsen. Om skrivelsen före överklagandetidens utgång har givits in till hovrätten skall den dock inte avvisas för att den kommit in till nämnden först därefter (50 kap. 3 § och 52 kap. 2 § rättegångsbalken).

4.35 Förslaget till lag om ändring i kommunallagen (1977: 179)

I 3 kap. 9 § andra stycket har en särskild jävsregel för kommunstyrelsen ersatts med en hänvisning till jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen. Dessa gäller, i motsats till jävsreglerna i gamla förvaltningslagen, i alla slags kommunala ärenden hos styrelse och övriga nämnder (31 §) och bör därför tillämpas i stället för den äldre jävsregeln i detta stycke. Detta har också förutsatts i motiven till förvaltningslagen (prop. 1985/86: 80 s. 64). En särskild hänvisning till förvaltningslagens jävsregler är motiverad här, eftersom kommunallagen innehåller andra jävsregler (2 kap. 13 §).

Förvaltningslagens jävsregler innehåller bl. a. bestämmelser om ställföreträdarjäv, tvåinstansjäv och ombudsjäv samt en generalklausul, vilka saknas i den nuvarande jävsregeln i kommunallagen. Reglerna skall tillämpas även i sådana ärenden som överklagas genom kommunalbesvär (31 § förvaltningslagen). Detta innebär en skärpning av reglerna om jäv hos kommunala myndigheter.

De nya jävsreglerna får betydelse även i de fall då en kommunal förtroendeman eller tjänsteman har en befattning i ett kommunalt bolag, en kommunal bostadsstiftelse eller dylikt. De nuvarande jävsreglerna i kommunallagen hindrar i allmänhet inte att den som har en sådan befattning deltar i en kommunal myndighets handläggning av ärenden som angår bolaget, stiftelsen etc. Med de strängare reglerna i förvaltningslagen blir situationen annorlunda. Den nya ordningen får anses innebära i huvudsak följande. Regeln om ställföreträdarjäv innebär att den som är firmatecknare för exempelvis ett bolag blir jävig vid myndighetens handläggning av ärenden som rör bolaget. Enbart det förhållandet att den kommunala förtroendemannen eller tjänstemannen är med i bolagets styrelse eller anställd hos bolaget utgör däremot inte ställföreträdarjäv (jfr prop. 1971: 30 s. 355 f). Med hänsyn till den intressegemenskap som normalt råder mellan en kommun och dess bolag etc. grundar sådana uppdrag eller anställningar i allmänhet inte heller intressejäv eller jäv enligt generalklausulen.

Det nu sagda tar sikte på engagemang i helägda kommunala bolag, bostadsstiftelser och liknande. När det gäller andra engagemang, t. ex. aktieinnehav eller styrelseuppdrag i privata entreprenad- och konsultbolag, kan det bli aktuellt med – förutom ställföreträdarjäv – intressejäv och

jäv enligt generalklausulen. I vilken omfattning jäv blir aktuellt beror på vilken ställning förtroendemannen eller tjänstemannen har hos det privata rättssubjektet och på vilket intresse detta har i det aktuella ärendet.

Den föreslagna ändringen i 3 kap. 11 § innebär att första stycket upphävs. Stycket innehåller att bestämmelserna i 7 § gamla förvaltningslagen om när en handling anses ha kommit in till en myndighet skall tillämpas hos styrelsen. En föreskrift om de motsvarande bestämmelserna i 10 § nya förvaltningslagen är överflödig eftersom den paragrafen gäller ändå (31 §).

I 3 a kap. 1 och 6 §§ har gjorts ändringar som föranleds av den nya förvaltningslagens utformning. Enligt den nya lydelsen av 3 a kap. 3 § skall jävsreglerna i 11 och 12 §§ förvaltningslagen tillämpas även på ett partssammansatt organ. Ändringen i 10 § innebär att dessa jävsregler skall tillämpas också på personalföreträdare i nämnden.

Ändringarna i 7 kap. 3 § är i huvudsak redaktionella. I första stycket föreskrivs bl. a. att vissa uppräknade bestämmelser i den gamla förvaltningslagen skall tillämpas i en kommunal besvärsnämnd. Från uppräkningsen har nu uteslutits motsvarande bestämmelser i den nya förvaltningslagen, vilka gäller direkt i alla kommunala nämndärenden. I tredje stycket har en hänvisning till 3 kap. 9 § andra stycket och 11 § första stycket utgått med hänsyn till ändringarna i dessa lagrum.

4.36 Förslaget till lag om ändring i bostadsförvaltningslagen (1977: 792)

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.37 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 234) om trafiknämnd

Den föreslagna ändringen i 3 § innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild trafiknämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.38 Förslaget till lag om ändring i passlagen (1978: 302)

Ändringarna i 28 § har gjorts av motsvarande skäl som föranlett den nya 26 a § i lagen om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall (se under 4.13).

4.39 Förslaget till lag om ändring i hyresförhandlingslagen (1978: 304)

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.40 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978: 440) om kollektivtrafiknämnd

Ändringen i 8 § andra stycket innebär att nuvarande regel om att ordföranden ensam får besluta i vissa fall har kompletterats så att det blir möjligt för ordföranden att pröva frågor som rör överklagande av nämndens beslut (se avsnitt 2.4).

I 9 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.41 Förslaget till lag om ändring i familjebidragslagen (1978: 520)

Ändringen i 25 § innebär att andra och tredje styckena upphävs. Andra stycket innehåller en hänvisning till den gamla förvaltningslagens regler om beslutsmotivering, som numera får anses obehövlig. En hänvisning till motsvarande regler i 20 § nya förvaltningslagen har därför inte gjorts. Tredje stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en särskild familjebidragsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödigt av skäl som har anförts i avsnitt 2.4.

4.42 Förslaget till lag om ändring i lagen (1979: 749) om Stockholms fondbörs

I 9 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.43 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980: 11) om tillsyn över hälso- och sjukvårdspersonalen m. fl.

Ändringarna i 37 § innebär att en hänvisning till gamla förvaltningslagen har ersatts med en hänvisning till den nya lagen.

4.44 Förslaget till lag om ändring i bostadsanvisningslagen (1980: 94)

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.45 Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (1980: 376)

I 102 § har hänvisningar till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.46 Förslaget till lag om ändring i lagen (1980: 424) om åtgärder mot vattenförorening från fartyg

Prop. 1986/87: 39

I 8 kap. 10 § har en hänvisning till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

Ändringen i 9 kap. 3 § har behandlats i avsnitt 2.1.

4.47 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (1980: 620)

Justeringen av 38 § föranleds av ändringen i 3 kap. 11 § kommunallagen (se under 4.35).

Ändringarna i 53 § innebär bl. a. att första stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i ärenden hos en socialnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödigt av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

Ändringarna i övrigt i 53 § innebär att socialnämnden skall tillämpa bestämmelserna i 13 § nya förvaltningslagen om remiss i alla slag av ärenden. Det betyder en avvikelse från begränsningsregeln i 31 § förvaltningslagen, enligt vilken 13–30 §§ inte tillämpas hos kommunala myndigheter i ärenden där besluten kan överklagas genom kommunalbesvär. Enligt 53 § i sin äldre lydelse skall socialnämnden i alla ärenden enligt socialtjänstlagen tillämpa även vissa andra regler i den gamla förvaltningslagen. Motsvarande regler i den nya förvaltningslagen är emellertid direkt tillämpliga i alla kommunala nämndärenden och har därför inte tagits med i paragrafen.

I 54 och 55 §§ har hänvisningar till gamla förvaltningslagen ändrats till att avse den nya lagen.

4.48 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982: 352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.1.

4.49 Förslaget till lag om ändring i lagen (1982: 1052) om församlingar och kyrkliga samfälligheter

Ändringarna i 5 kap. 12 och 14 §§ motsvarar ändringarna i 3 kap. 9 respektive 11 § kommunallagen (se under 4.35).

4.50 Förslaget till lag om ändring i hälsoskyddslagen (1982: 1080)

Justeringen av 5 § första stycket föranleds av ändringen i 3 kap. 11 § kommunallagen (se under 4.35). Vidare upphävs fjärde stycket. Det stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en miljö- och hälsoskyddsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödigt av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.51 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984: 3) om kärnteknisk verksamhet

Prop. 1986/87: 39

I lagen föreskrivs bl. a. att den som har tillstånd att driva en kärnkraftsreaktor eller vissa andra anläggningar på kärnkraftsområdet är skyldig att ge en lokal säkerhetsnämnd, som regeringen bestämmer, insyn i säkerhets- och strålskyddsarbetet vid anläggningen (19 §).

En säkerhetsnämnd består av ordförande och högst tolv andra ledamöter (förordning 1981: 10 med instruktion för lokala säkerhetsnämnder vid kärntekniska anläggningar).

Tillståndshavaren skall enligt 21 § lagen på begäran av nämnden lämna nämnden upplysningar och låta nämnden ta del av tillgängliga handlingar. Dessutom skall tillståndshavaren under vissa förutsättningar ge nämnden tillträde till och förevisa anläggningar eller platser. Nämndens beslut i dessa frågor får enligt 24 § överklagas till länsrätten genom besvär.

Nämnderna saknar kansli och har därför mindre goda förutsättningar att fullgöra uppgifter enligt den nya ordningen för överklagande enligt nya förvaltningslagen. För nämndernas del behålls därför nuvarande ordning för överklagande. Det nya andra stycket innehåller regler härom.

4.52 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984: 947) om beskattning av utländska forskare vid tillfälligt arbete i Sverige

Ändringen har behandlats i avsnitt 2.3.

4.53 Förslaget till lag om ändring i lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslöneersättning

Enligt 3 § får en arbetsgivare överklaga beslut enligt lagens 1 § till arbetsmarknadsstyrelsen. Den föreslagna ändringen innebär att förfarandebestämmelserna i 23–25 §§ förvaltningslagen skall tillämpas vid överklagandet. En skrivelse med överklagande skall alltså ges in till den juridiska person vars beslut överklagas. Den juridiska personen prövar också om skrivelsen har kommit in i rätt tid.

Detta innebär att uppgiften att ta emot överklaganden och pröva om dessa har kommit in i rätt tid anförtros åt de tre särskilda bolag som beslutar om statsbidrag till permitteringslön. Bolagen svarar för var sin sektor av arbetsmarknaden. De är knutna till Arbetsmarknadens Försäkrings AB, Arbetsgivarföreningen SFO resp. Kooperationens Förhandlingsorganisation.

Förvaltningslagens regler tar över reglerna i den föreslagna nya lagen om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Skälet för en sådan anpassning till den nya förvaltningslagens ordning har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

4.54 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985: 450) om buss- och taxivärderingsnämnden

Prop. 1986/87: 39

Tredje stycket i 12 § innehåller en föreskrift om att rättegångsbalkens regler om omröstning i tvistemål tillämpas hos nämnden. Bestämmelsen har justerats i formellt hänseende (se avsnitt 2.3).

Reglerna i 27 och 28 §§ om omprövning av en myndighets egna beslut bör inte tillämpas hos nämnden på grund av dess domstolsliknande karaktär. En föreskrift om att dessa paragrafer inte är tillämpliga har därför tagits in i 13 §.

4.55 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985: 568) om särskilda omsorger om psykiskt utvecklingsstörda m. fl.

Ändringen i 15 § innebär att andra stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en omsorgsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om jävsreglerna i 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.56 Förslaget till lag om ändring i skollagen (1985: 1100)

Ändringen i 2 kap. 7 § innebär att tredje stycket upphävs. Stycket anger att jävsreglerna i 4 och 5 §§ gamla förvaltningslagen skall tillämpas i alla ärenden hos en skolstyrelse eller särskild utbildningsnämnd. En motsvarande föreskrift i fråga om 11 och 12 §§ nya förvaltningslagen är överflödig av skäl som anförts i avsnitt 2.4.

4.57 Förslaget till lag om ändring i lagen (1985: 1104) om skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål

Ändringen i 13 § innebär att en hänvisning till den gamla förvaltningslagen har ersatts av en till den nya förvaltningslagen.

Stiftelsens beslut får enligt 14 § överklagas till kammarrätten. Hänvisningen till förvaltningslagen innebär bl. a. att reglerna i 23–25 §§ den lagen tillämpas vid överklagandet. En skrivelse med överklagande skall alltså ges in till stiftelsen, som också prövar om skrivelsen har kommit in i rätt tid. Förvaltningslagens regler tar över reglerna i den föreslagna nya lagen om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter. Skälen för en sådan anpassning till den nya förvaltningslagens ordning har behandlats i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.2).

4.58 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986: 140) om ändring i lagen (1962: 381) om allmän försäkring

I 20 kap. 10 § tredje stycket lagen om allmän försäkring finns en regel som innebär att en begäran om omprövning skall handläggas som ett överklagande om riksförsäkringsverket överklagar samma beslut. Regelns lydelse

har jämkats med hänsyn till att försäkringskassan i fortsättningen skall pröva om en skrivelse med överklagande har kommit in i rätt tid. Med hänsyn till att 20 kap. 10 § i annat sammanhang har ändrats med ikraftträdande den 1 januari 1988 (prop. 1985/86: 73, Sfu 12, rskr. 142, SFS 1986: 140), får den nu aktuella jämkningen ske genom ändring i lagen 1986: 140. Jämkningsen föranleder också kompletteringar i ikraftträdandebestämmelserna till lagen 1986: 140.

4.59 Förslaget till lag om ändring i förvaltningslagen (1986: 223)

Ändringen har kommenterats i avsnitt 2.1.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta lagförslagen.

6 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1986-10-06

Närvarande: f. d. justitierådet Hult, regeringsrådet Dahlman, justitierådet Gad.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 2 oktober 1986 har regeringen på hemställan av statsrådet Wickbom beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter,
2. lag om ändring i lagen (1973: 370) om arbetslöshetsförsäkring,
3. lag om ändring i lagen (1975: 490) om beslutanderätt för Sveriges exportråd beträffande handelssekreterare m. m.,
4. lag om ändring i lagen (1984: 1009) om beslutanderätt för bolag eller annan juridisk person med uppgift att lämna permitteringslöneersättning,
5. lag om ändring i lagen (1985: 1104) om skydd mot utförelse av vissa äldre kulturföremål.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Claes Kring.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

	Sid.
Proposition	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Propositionens lagförslag	2
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1986	53
1 Inledning	53
2 Allmän motivering	54
2.1 Följändringar beträffande förfarandet vid överklagande av myndigheters beslut	54
2.2 Förfarandet vid överklagande av beslut av vissa enskilda organ	60
2.3 Omröstnings- och reservationsregler	65
2.4 Vissa ändringar i övrigt	67
3 Upprättade lagförslag	69
4 Specialmotivering	71
5 Hemställan	87
6 Beslut	87
Bilaga Lagrådets yttrande	88

